

Strategia
Rozwiązywania
Problemów
Społecznych
Gminy Zabrodzie

na lata 2016 – 2025

Spis treści

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 4

1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI 5
2. POWIĄZANIE STRATEGII Z KRAJOWYMI AKTAMI PRAWNYMI..... 5
 - 2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym 6
 - 2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi 6
 - 2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi 7
 - 2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi..... 9

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII 10

1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII 10

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY 14

1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE 14
2. ŚRODOWISKO NATURALNE 15
 - 2.1 Turystyka i rekreacja 15
3. GOSPODARKA GMINY 16
 - 3.1 Przedsiębiorczość..... 16
4. LUDNOŚĆ GMINY 18
 - 4.1 Demografia..... 18
 - 4.2 Poziom życia 20
 - 4.3 Mieszkalnictwo..... 21
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA..... 22
 - 5.1 Oświata 22
 - 5.2 Kultura 24
 - 5.3 Służba zdrowia..... 26
 - 5.4 Pomoc społeczna 28
 - 5.5 Policja 42
 - 5.6 Rekreacja i sport..... 42
 - 5.7 Organizacje społeczne..... 43
6. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY 48
 - 6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Zabrodzie na podstawie danych instytucji 48
 - 6.2 Problemy i oczekiwania społeczne na podstawie ankiety 57
 - 6.3 Analiza SWOT 65
7. PLANOWANIE DZIAŁAŃ 67

7.1 Misja i wizja Gminy Zabrodzie	67
7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania.....	67
7.3 Harmonogram wdrażania strategii	80
7.4 Ramy finansowe strategii	89
7.5 Programy	91
IV. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	92
1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII.....	92
2. EWALUACJA STRATEGII	100
ZAŁĄCZNIKI	103
WYKAZ SKRÓTÓW	109
SPIS WYKRESÓW I TABEL	109

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który opisuje, wyjaśnia i wartościuje ten fragment rzeczywistości, od którego zależy stworzenie perspektyw godnego życia zarówno jednostki, jak i grupy społecznej jako całości. Jest planem działania ukierunkowanym na realizację przedsięwzięć w obszarze polityki społecznej w wymiarze długofalowym; zaś w praktyce powinien stanowić skuteczny instrument przejścia od fazy interpretacji zjawisk i procesów społecznych do fazy społecznej przemiany.

Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: bezrobocie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, wyzwaniami, którym musi poddać współczesna rodzina. W celu ich realizacji powstały, bądź zostały znowelizowane akty prawne, a wśród nich art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163 z późn. zm.), zobowiązujący samorząd Gminy do opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest

warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zabrodzie tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163 z późn. zm.), która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej określa zakres konstruowanej Strategii, w której priorytetowe działania wiążą się ściśle z opracowaniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ponadto art. 16b ust 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnoza sytuacji społecznej,
- prognoza zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

2. Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zabrodzie jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014 poz. 1118 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 nr 43 poz. 225 z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 poz. 1286.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 poz. 124 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2015, poz. 149 z późn. zm);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 nr 127 poz. 721 z późn. zm);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2015, poz. 114 z późn. zm);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2015 poz. 332 z późn. zm);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2015 poz. 859);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 163 z późn. zm);
- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. 2015 poz. 1916).

2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady

Nr 1304/2013), który jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach:

Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020

Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

EFS jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020, która za jeden z celów stawia rozwój kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.

Celem głównym jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży. *Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.*
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. *Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.*
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. *Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem, umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego.*
4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. *Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.*

5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. *Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, którego cel główny brzmi: „ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych i zdrowotnych”.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, celem strategicznym Programu jest wydłużenie życia, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu.

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Wojewódzką w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 - 2020

1. Zwiększenie aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności z grup defaworyzowanych.
2. Wyrównywanie szans dla osób z niepełnosprawnością oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.
3. Poprawa dostępu do usług społecznych w tym zdrowotnych dla osób długotrwale lub ciężko chorych.
4. Zwiększenie zakresu i liczby działań profilaktycznych i specjalistycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez rozwój działań profilaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem działań interdyscyplinarnych i współpracy służb i instytucji.
6. Zwiększenie spójności działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków.
7. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.
8. Rozwój zróżnicowanych form oraz usług społecznych wspierających samodzielność i aktywność osób starszych.

9. Rozwój działań profilaktycznych i specjalistycznych na rzecz ochrony dziecka i wzmocnienia rodziny
10. Rozwój ekonomii społecznej jako integralnego elementu życia społeczno-gospodarczego regionu opartego na zasadach międzysektorowego partnerstwa.

Inne dokumenty strategiczne:

- *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020*
- *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie*
- *Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii*
- *Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego
- diagnoza sytuacji społecznej Gminy
- planowanie działań
- opracowanie dokumentu

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie zawiera następujące elementy:

- analizę sytuacji społecznej w Gminie w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych, przedstawicieli instytucji społecznych, mieszkańców (ankiety),
- analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasową współpracę instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- analizę SWOT.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie obejmuje:

- identyfikację i kategoryzację problemów społecznych w Gminie,
- określenie zasobów społecznych Gminy,
- badanie potrzeb społecznych oraz zakresu ich zaspokojenia.

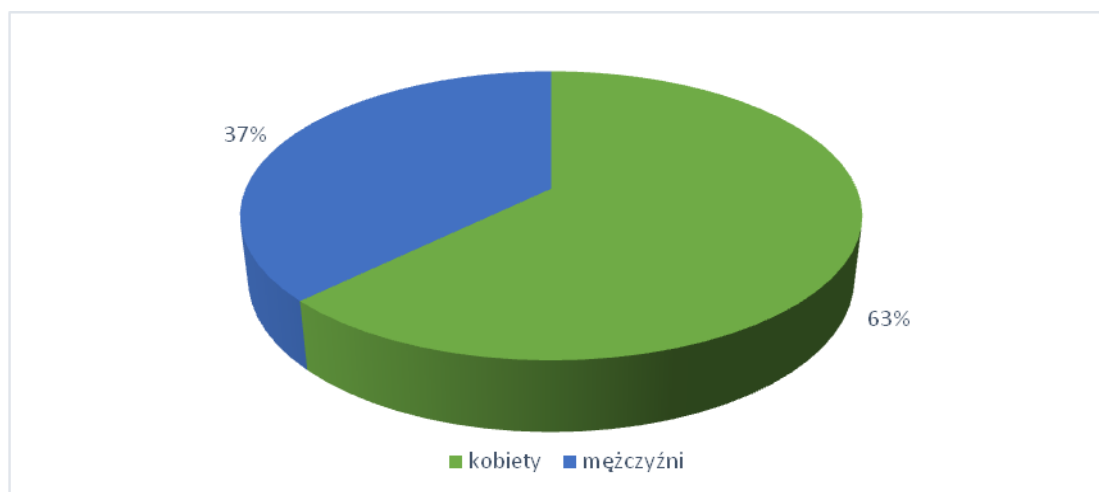
Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy,
- formułowanie celów strategicznych,
- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy w Zabrodziu, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu, Domy Pomocy Społecznej, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Gminny Ośrodek Kultury, placówki oświatowe, oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

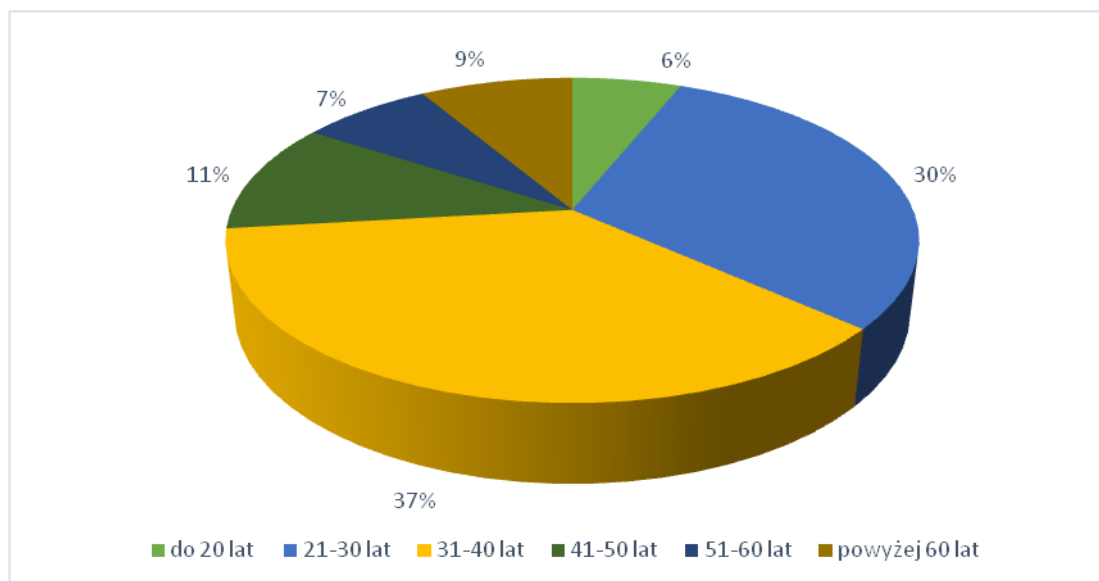
Elementem uspołecznienia procesu budowy GSRPS, było przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców - osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięły łącznie 83 osoby (52 kobiety, 31 mężczyźni). Wszyscy ankietowani byli mieszkańcami wsi.

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na płeć. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

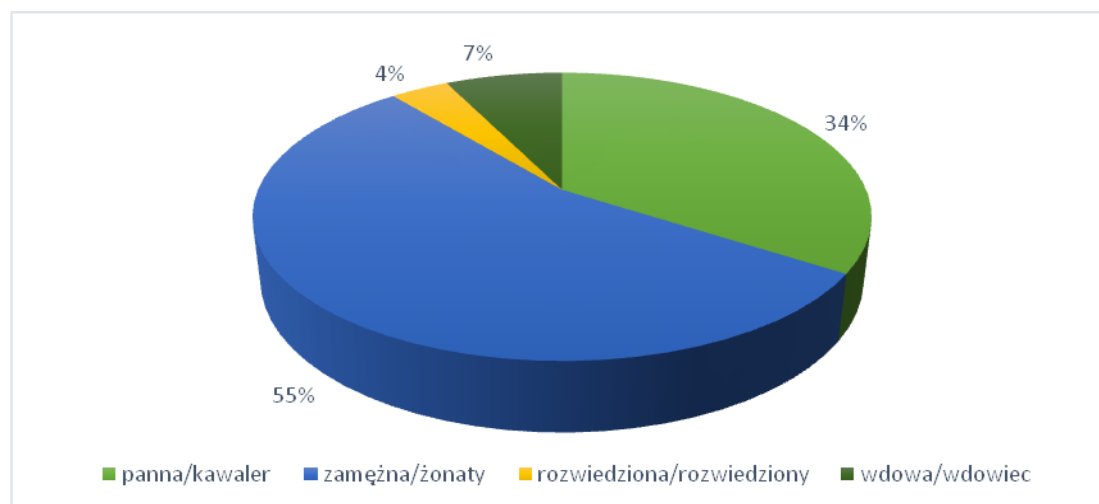
Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby mieszczące się w przedziale 31-40 lat 30 osób. Druga pozycja przypadła natomiast grupie wiekowej 21-30 lat - było to 25 osób.

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

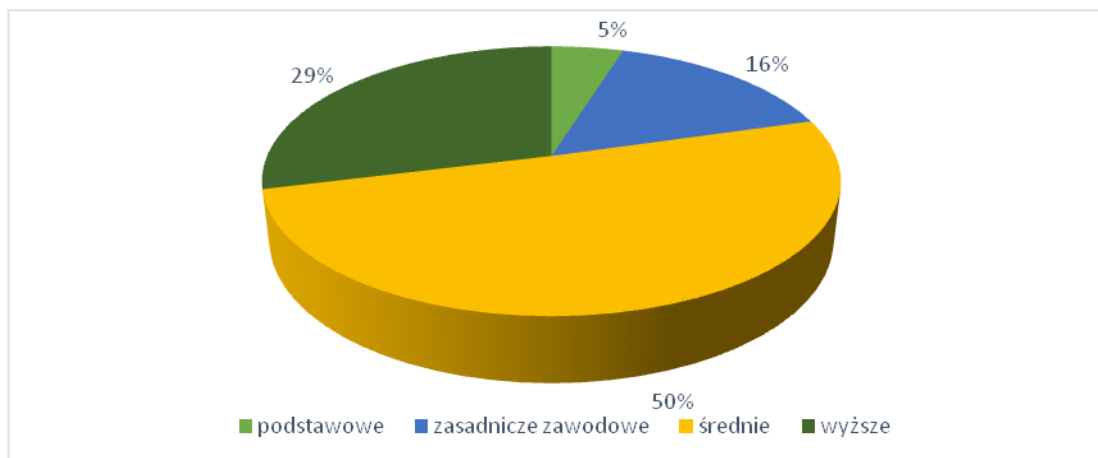
Wśród ankietowanych ponad połowę stanowiły osoby pozostające w związkach małżeńskich (45 osób).

Wykres 3. Udział respondentów wg stanu cywilnego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

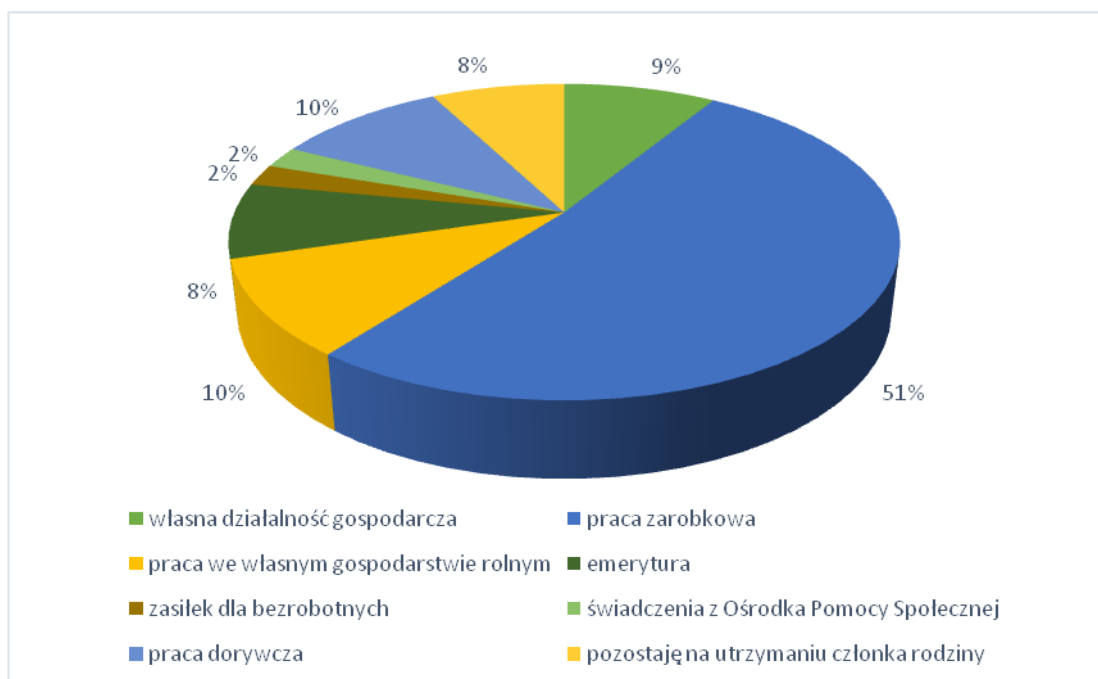
Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupą okazały się osoby posiadające wykształcenie średnie (42 osoby). Kolejną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (24 osoby).

Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

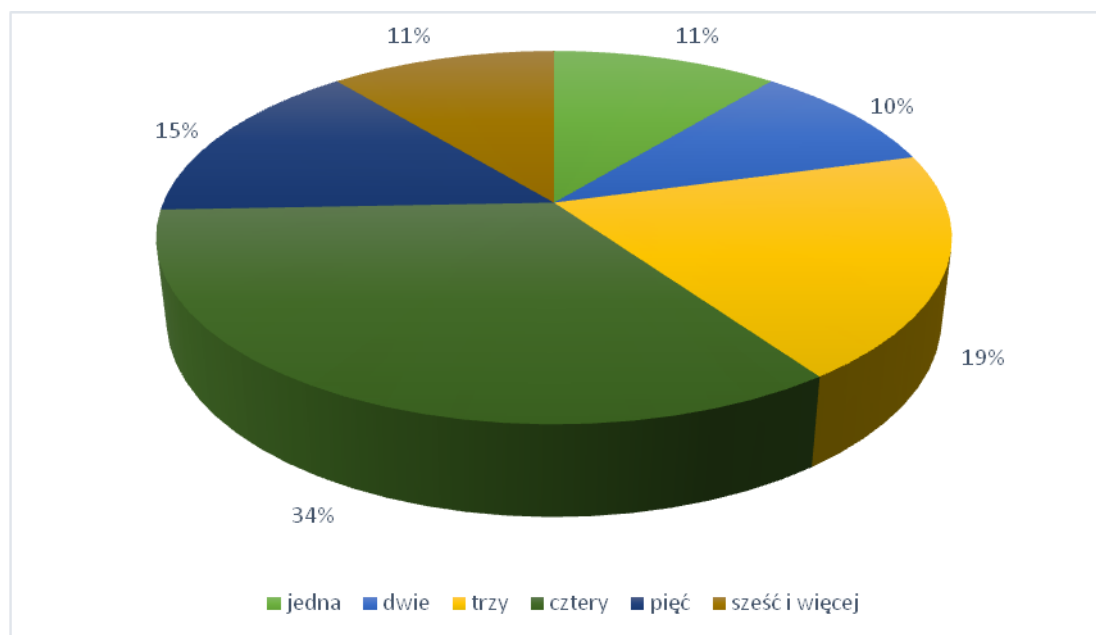
Pytani o źródło utrzymania mieszkańcy Gminy Zabrodzie deklarowali najczęściej, iż jest to praca zarobkowa (47 osób), następnie praca we własnym gospodarstwie rolnym oraz praca dorywcza (po 9 osób).

Wykres 5. Podział respondentów wg źródła utrzymania. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

Pod względem liczby osób składających się na gospodarstwo domowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby, których gospodarstwo domowe liczyło cztery osoby (28 osób). Najmniej liczną grupę reprezentowały osoby, których gospodarstwo domowe składa się z dwóch osób (8 osób).

Wykres 6. Podział respondentów wg liczby osób składających się na gospodarstwo domowe. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Zabrodzie w Powiecie Wyszowskim i Województwie Mazowieckim
Źródło: www.osp.org.pl.

Gmina Zabrodzie położona jest w centralnej części województwa mazowieckiego w Powiecie Wyszowskim. Oddalona jest o ok. 43 km od Warszawy i ok. 11 km od Wyszkowa. Od północy graniczy z gminą Wyszaków, od wschodu z gminą Jadów, od południa z gminą Tłuszcz, a od zachodu z gminą Dąbrówka. W skład Gminy wchodzi 22 sołectwa. Pod względem powierzchni i zaludnienia jest jedną z najmniejszych w Powiecie Wyszowskim, jednak bardzo zurbanizowaną.

2. Środowisko naturalne

Gmina posiada doskonałe walory turystyczne. Przez jej obszar przepływa rzeka Bug i niewielka rzeka Fiszor. Tutejszy krajobraz ukształtował się w wyniku działań lodowca i obecnie stanowi równinę z paskami wydmy i pagórków. Najwyższe wzniesienie znajduje się w pobliżu Mostówka i wynosi 116 m n.p.m. Pasma wydmy ciągną się od Strachowa przez Górę Rudną, która osiąga wysokość 109 m n.p.m., do Mostówka i Słopska. Pojedyncze wydmy występują w pobliżu wsi Adelin i Słopsk.

W okolicach Mostówka i Lucynowa piaszczyste wydmy porośnięte są unikalnymi wrzosowiskami mącznicowymi. Teren w okolicach tej wsi jest tak urokliwy, że jego mieszkańcy, zarówno stali, jak i sezonowi zawiązali społeczny komitet, którego zadaniem jest utworzenie rezerwatu lub parku. Na terenie gminy znajduje się 1 rezerwat przyrody z unikalną fauną i florą. Tereny zalesione stanowią 24% powierzchni gminy, w których przeważają drzewa iglaste. Użytki rolne stanowią natomiast 70% powierzchni gminy. Nadaje to gminie rolniczy charakter. Od sołectwa Mostówka w kierunku gminy Wyszaków rozciąga się kompleks wydmy polodowcowych na obszarze 480 ha. Na wymach znajduje się jedno z największych, ściśle chronionych wrzosowisk mącznicy lekarskiej. Rezerwat mącznicy jest objęty ochroną w ramach Europejskiego Programu „Natura 2000”. Na terenie gminy znajduje się około 348 gatunków roślin, z czego większość jest objętych ścisłą ochroną.

2.1 Turystyka i rekreacja

Województwo mazowieckie jest jednym z prężnie rozwijających się terenów turystycznych. Warszawa, przyciągająca turystykę z racji centralnego położenia oraz znaczenia administracyjnego, jest czynnikiem pomocnym podejmowaniu działań zmierzających do rozwoju turystycznego zaplecza.

Na terenie powiatu wyszkowskiego znajduje się kilkanaście obiektów noclegowych, w tym: 5 hoteli, 2 schroniska młodzieżowe, 7 ośrodków wypoczynkowych. Poza tym powiat dysponuje 8 obiektami agroturystycznymi, 2 internatami oraz 4 obiektami typu motel-zajazd. Gmina Wyszaków, pełniąc centrum turystyczne w powiecie, posiada 5 obiektów gastronomicznych.

Do najstarszych zabytków powiatu należą:

- kościół parafialny z 1793 r. i obelisk Wazów z 1655 r. w Wyszakowie,
- kościół z 1758 r. (zabytek klasy 0) z drewnianą dzwonnica z 1768 r. w Barcicach,
- kościół z 1833 r. w Brańszczyku,
- pałac z XVIII wieku w Dębinkach,
- zespół dworski z XVIII wieku we wsi Głuchy, gdzie urodził się Cyprian Kamil Norwid,
- drewniany dom z połowy XVIII wieku w Jasieńcu,
- zespół pałacowy w Kręgach Starych z I połowy XIX wieku,
- kościół z lat 1836 – 66 i zespół pałacowy z 1872 r. w Niegowie,
- pałac z XVIII wieku i plebania z 1838 r. w Popowie Kościelnym,
- kościół z 1880 r. w Porębie.

Gmina Zabrodzie, choć ma atrakcyjne położenie, które doceniają mieszkańcy stolicy organizując sobie tu prywatny wypoczynek, ma tylko 1 bazę noclegową (motel Zielony Gaj). Brak jest gospodarstw agroturystycznych czy ośrodków wypoczynkowych. Natomiast w Gminie znajduje się kilka stadnin koni, które świadczą usługi dla osób chcących spędzać czas wolny w siodle. Są czynne dwa punkty gastronomiczne.

3. Gospodarka Gminy

3.1 Przedsiębiorczość

Według informacji z Działu Ewidencji Działalności Gospodarczej w Gminie Zabrodzie funkcjonuje obecnie 262 aktywnych podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2015 r.). Profil działalności poszczególnych firm, zwłaszcza prowadzonych przez osoby fizycznie jest bardzo zróżnicowany. Działalność gospodarczą podejmują ludzie w wieku powyżej 40 – go roku życia, ale też ludzie młodzi, po zakończeniu edukacji w szkołach średnich lub studiów. Podejmowaniu takiej formy aktywności zawodowej sprzyja możliwość uzyskania przez przyszłych przedsiębiorców dofinansowania zarówno ze środków Funduszu Pracy, którym dysponują Powiatowe Urzędy Pracy oraz ze środków Unii Europejskiej w ramach POKL. Na podstawie ilości i rodzaju zmian dokonywanych

w istniejących wpisach do ewidencji działalności gospodarczej można wnioskować, iż przedsiębiorcy stają się coraz bardziej elastyczni i reagują odpowiednio wcześniej na popyt na określone usługi. Poniżej w tabeli przedstawiony jest wykaz podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie Gminy w Zabrodziu wg. stanu na dzień 31.12.2015 r.

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru REGON z podziałem na sekcje (stan na dzień 31.12.2015 r.)

Sekcja	Charakterystyka podmiotów gospodarczych	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
A.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14
C.	Przetwórstwo przemysłowe	24
E.	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5
F.	Budownictwo	55
G.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	65
H.	Transport i gospodarka magazynowa	13
I.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4
J.	Informacja i komunikacja	11
K.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
L.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	4
M.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19
N.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
O.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2
P.	Edukacja	7
Q.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12
R.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5
S, T	Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	8

Wśród podmiotów gospodarczych dominuje handel hurtowy i detaliczny (65), budownictwo (55), oraz przetwórstwo przemysłowe (24) . Są to najczęściej małe firmy prywatne,

korzystające ze wsparcia drobnej przedsiębiorczości w formie zmniejszonych składek na ubezpieczenie społeczne w ZUS oraz dotacji z Powiatowego Urzędu Pracy czy Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Poza tym według danych GUS za 2014 r. wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Zabrodzie 520 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 97 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy- saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi - 423.

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Na koniec 2015 r. gminę Zabrodzie zamieszkiwało 5838 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się tendencję wzrostową w liczbie mieszkańców Gminy Zabrodzie. W roku 2015 populacja gminy wzrosła o 52 osoby w stosunku do roku 2012. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 64 osoby na 1 km².

Tabela 1. Demografia Gminy Zabrodzie. Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrodziu.

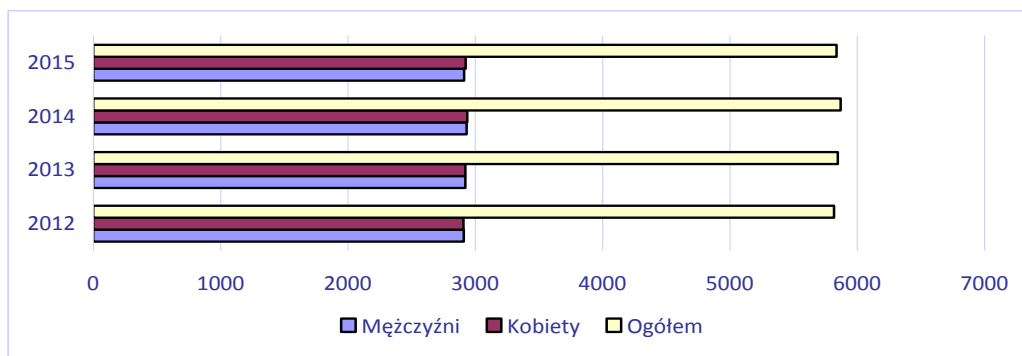
Wyszczególnienie	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Ogółem	5786	5794	5824	5838
Kobiety				
Ogółem	2909	2923	2930	2925
w. przedprodukcyjny	616	613	603	606
w. produkcyjny	1713	1896	1905	1902
w. emerytalny	580	406	422	417
Mężczyźni				
Ogółem	2877	2924	2894	2913
w. przedprodukcyjny	666	672	683	677
w. produkcyjny	1990	1996	1996	2008
w. emerytalny	221	211	215	228

Wśród ogólnej liczby mieszkańców gminy liczba mężczyzn jest zbliżona do liczby kobiet. Współczynnik feminizacji, podobnie jak współczynnik maskulinizacji wynosi 100. Różnice są znaczące dla osób w wieku poprodukcyjnym, gdzie liczba kobiet w latach 2012 – 2015 wyniosła 1825, a mężczyzn 875.

Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 37 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego (40,6 lat) oraz od wieku mieszkańców całej Polski (40,6 lat).

Wg danych za 2014 r. 29,8% mieszkańców gminy Zabrodzie jest stanu wolnego, 57,7 % żyje w małżeństwie, 3,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy.

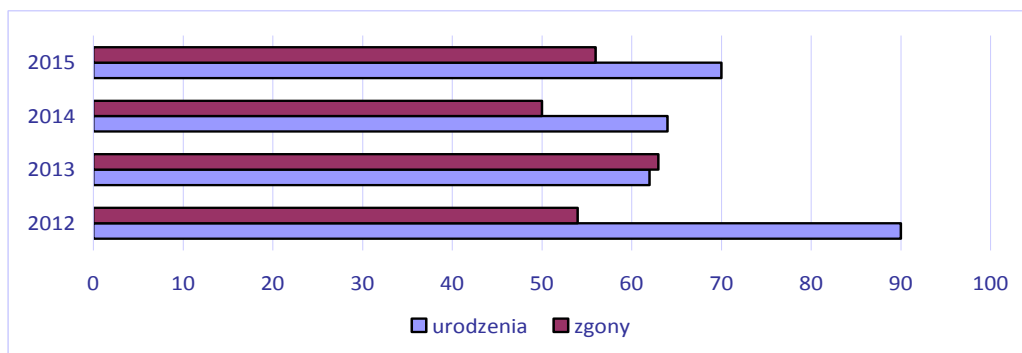
Wykres 7. Liczba mieszkańców Gminy Zabrodzie w latach 2012-2015 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrozie.

W 2015 r. liczba kobiet wynosiła 2925 osób (51,1% ogółu mieszkańców), natomiast mężczyzn 2913 osób (49,9%).

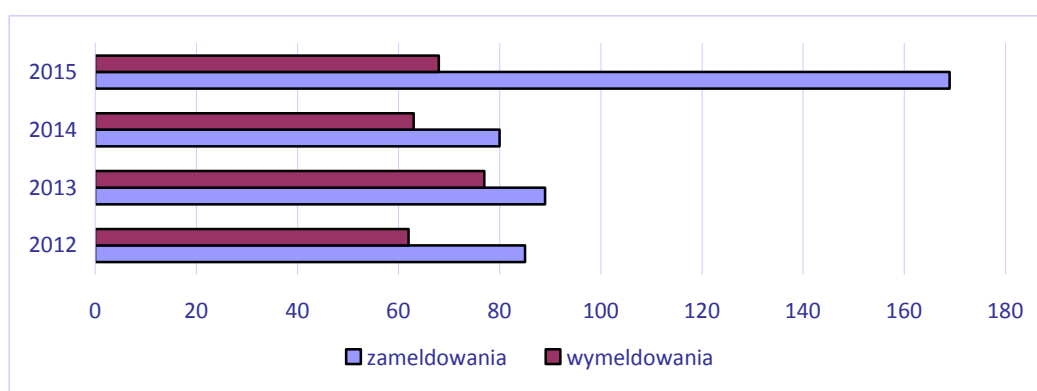
W latach 2012-2015 na terenie Gminy zanotowano dodatni przyrost naturalny. Ogólny bilans lat 2012-2015 wyniósł +65 osób. W 2015 r. urodziło się 70 dzieci, natomiast zmarło 56 mieszkańców. Przyrost naturalny wyniósł w 2015 r. 14 , zaś przyrost naturalny na 1000 mieszkańców wyniósł 2,4 i jest wyższy niż w województwie mazowieckim (0,7). Współczynnik dynamiki demograficznej (stosunek liczby urodzeń do zgonów) w 2015 r. wyniósł 1,2 i jest wyższy niż w województwie mazowieckim (1,07).

Wykres 8. Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony) w Gminie Zabrodzie w latach 2012-2015 . Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrozie.

W przypadku salda migracji wskaźniki są również dodatnie. Z rozeznania środowiskowego wynika, iż decyzję o zamieszkaniu na terenie Gminy Zabrodzie najczęściej podejmują osoby, które mieszkały w miastach, a po przejściu na emeryturę postanawiają zamieszkać na wsi. Gmina Zabrodzie z racji dużych walorów turystycznych i krajobrazowych jest atrakcyjna dla osób zmęczonych miejskim życiem. Saldo migracji dla lat 2012-2015 wynosi + 153 osoby. Najwięcej osób zameldowało się na stałe w Gminie Zabrodzie w 2015 r. – 169 osób, natomiast wymeldowało się 68 osób, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla Gminy Zabrodzie wyniosło w 2015 r. 101.

Wykres 9. Migracje na terenie Gminy Zabrodzie w latach 2012-2015. Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrodziu.

Wśród mieszkańców Gminy Zabrodzie w 2015 roku ponad połowa, to osoby w wieku produkcyjnym (67%), osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowią 22%, natomiast osoby w wieku 60 lat i więcej (w przypadku kobiet) i 65 lat i więcej (w przypadku mężczyzn) stanowią grupę osób w ilości 11%. Należy zwrócić uwagę, że w poszczególnych latach w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym widoczna jest większa liczba mężczyzn niż kobiet, natomiast w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet jest ponad dwukrotnie większa niż liczba mężczyzn, co wiąże się z większą umieralnością mężczyzn w tym przedziale wiekowym. Widoczny jest spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, zwiększa się natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co jest zjawiskiem niekorzystnym dla Gminy.

4.2 Poziom życia

W 2015 r. dochody Gminy Zabrodzie w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 3.173 zł, przy wydatkach w wysokości 2.952 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc

społeczną, świadczenia rodzinne oraz zapobieganie uzależnieniom wyniosły 19,06% całości wydatków gminnego budżetu, które wyniosły łącznie w 2015 r. 17.235.044 zł.

Według danych GUS w latach 2002 – 2014 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Zabrodzie wyniosło 3 482 zł i było niższe niż w województwie mazowieckim (4 927 zł) oraz niższe niż w Polsce (4 004 zł).

Analizując poziom życia ludności w gminie Zabrodzie należy zwrócić uwagę, iż tylko 43% ankietowanych stwierdziło, że ich sytuacja materialna jest dobra. Wskaźnikiem poziomu życia mieszkańców jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej, która w 2015 r. wyniosła 8,37% ogółu mieszkańców gminy oraz liczba rodzin korzystająca ze świadczeń rodzinnych, do których uprawnione są osoby o dochodzie niższym niż 674 zł na 1 osobę w rodzinie. W 2015 r. z pomocy w formie świadczeń rodzinnych skorzystało 515 rodzin.

4.3 Mieszkalnictwo

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi w Gminie Zabrodzie 91 m² (2014 r.). W tym samym roku gminne wydatki przeznaczone na gospodarkę mieszkaniową wyniosły 2,6% ogółu wydatków budżetowych przy 1,1% dochodu z tego samego tytułu.

Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Zabrodzie. Źródło: dane GUS Bank Danych Lokalnych.

	Jednostka miary	2012	2013	2014
ZASOBY MIESZKANIOWE				
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji				
Ogółem				
<i>mieszkania</i>	mieszk.	1 632	1 661	1 679
<i>izby</i>	izba	6 824	6 978	7 075
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	146 271	149 608	152 060
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	1 580	1 609	1 627
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
Ogółem				
<i>wodociąg</i>	mieszk.	1 394	1 423	1 441
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	1 361	1 390	1 408
<i>łazienka</i>	mieszk.	1 321	1 350	1 368
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	1 098	1 127	1 145

Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań, na wsi				
wodociąg	%	85,4	85,7	85,8
łazienka	%	80,9	81,3	81,5
centralne ogrzewanie	%	67,3	67,9	68,2
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	89,6	90,1	90,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	25,1	25,6	25,9
mieszkania na 1000 mieszkańców	mieszk.	280,5	284,1	286,0

5. Infrastruktura społeczna

5.1 Oświata

Na terenie Gminy Zabrodzie działalność oświatową prowadzą: Przedszkola Publiczne w Adelinie, Zabrodku i Kicinach oraz Przedszkole Niepubliczne „Zaczarowany Ołówek”, Szkoły Podstawowe w Adelinie, Dębinkach i Zabrodku, Gimnazjum w Zabrodku.

W roku szkolnym 2014/2015 struktura organizacyjna szkół przedstawiała się następująco:

Tabela 3. Placówki oświatowe na terenie Gminy Zabrodzie. Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Zabrodzie w roku szkolnym 2014/2015.

Placówka	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Liczba etatów pedagogicznych	Liczba etatów niepedagogicznych
Publiczne Przedszkola				
PP w Adelinie	45	2	4	2
PP w Zabrodku	25	1	2	1
PP w Kicinach	18	1	2	1
<i>Razem</i>	<i>88</i>	<i>4</i>	<i>8</i>	<i>4</i>
Szkoły podstawowe				
PSP Adelin	106	6	11,50	5,25
PSP Dębinki	92	6	8,33	3,75
PSP Zabrodzie	213	11	16,33	4
<i>Razem</i>	<i>411</i>	<i>23</i>	<i>36,16</i>	<i>13</i>
Oddział „0” Adelin	37	2	2	-
Oddział „0” Dębinki	28	1	1	-
Oddział „0” Zabrodzie	73	3	3	-

Razem	138	6	6	-
Gimnazjum				
P. Gimnazjum	179	8	16,61	4,50

W celu zapewnienia właściwego poziomu nauczania Gmina i lokalne jednostki edukacyjne wspólnie podejmują działania mające na celu systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowej kadry pedagogicznej. Realizując powyższe cele Gmina angażowała zarówno środki własne, jak i dotacje i subwencje, ale przede wszystkim aplikowała o środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich. Jak wynika z ewaluacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych za lata 2008-2013 w szkołach funkcjonowało wiele kół zainteresowań, organizowane były olimpiady, konkursy, zawody sportowe. W trosce o dzieci i młodzież z zaburzeniami rozwojowymi, jednostki edukacyjne gminy świadczyły pomoc psychologiczno-pedagogiczną poprzez organizowanie zajęć wyrównawczych, specjalistycznych, korekcyjnych, indywidualizację procesu dydaktyczno - wychowawczego, ściśle współpracę placówek ze środowiskiem rodzinnym uczniów i instytucji wspomagających, m.in. z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Ośrodkiem Kultury, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Wyszkanie.

Z danych GUS za 2014 r. wykształcenie wyższe w Gminie Zabrodzie posiada 13,5% mieszkańców, mniej niż w województwie mazowieckim (24,4%) oraz mniej niż w całej Polsce (17,9%). Wskaźnik kobiet z wyższym wykształceniem wynosi 16,8% , natomiast mężczyzn 10%. Podobnie jest z wykształceniem na poziomie średnim i licealnym : kobiety – 31,9%, mężczyźni – 25,1%. Wskaźnik dotyczący wykształcenia średniego i policealnego ogółem w Gminie Zabrodzie wynosi 28,5% i jest niższy niż w województwie mazowieckim (34,8%) oraz w całej Polsce (33,3%). Natomiast wykształcenie zasadnicze zawodowe w Gminie Zabrodzie posiada 25,4% mieszkańców , więcej niż średnia w województwie mazowieckim (17,3%) oraz więcej niż w Polsce (22,9%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe posiada 32,4% mężczyzn i 18,6% kobiet.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyszkanie w latach 2014-2015 wydała uczniom zamieszkałym na terenie Gminy Zabrodzie następujące orzeczenia:

Tabela 4. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i o potrzebie indywidualnego nauczania wydanych przez Poradnię P-P w Wyszkowie. Dane instytucji.

	2014	2015
Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym z powodu	9	10
autyzmu	3	3
niepełnosprawności intelektualnej lekkiego stopnia	2	3
zagrożenia niedostosowaniem społecznym	4	3
niepełnosprawności ruchowej	0	1
Orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	7	3

Powyższe orzeczenia dotyczyły 4 tych samych uczniów, z których jedna uczennica osiągnęła już pełnoletniość i zakończyła edukację, druga uczennica zmieniła miejsce kształcenia.

5.2 Kultura

Gminny Ośrodek Kultury

GOK w Zabrodziu jest gminną instytucją kultury nastawioną na animację środowiska lokalnego i edukację kulturalną. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury ma na celu dotarcie do jak największej grupy odbiorców i zaangażowanie ich do aktywnego uczestnictwa w kulturze.

W roku 2015 w ramach działań podejmowanych na rzecz dzieci i ich rodzin Gminny Ośrodek Kultury zorganizował i współorganizował następujące przedsięwzięcia, w formie zajęć stałych:

- pracownia komputerowa (czynna jest od poniedziałku do piątku w godz.8:00-16:00)
- aerobik dla dorosłych (1 grupa 3 razy w tygodniu)
- zajęcia taneczne dla 4-grup :
 - taniec z elementami baletu dla dzieci w wieku 4-6 i 9-12 lat (raz w tygodniu)
 - taniec nowoczesny dla dzieci i młodzieży w wieku 5 -8 i 9-14 lat (raz tygodniu)
- warsztaty robotyki dla 2 grup wiekowych 5-7 i 8-10 lat (raz tygodniu przez pierwsze półrocze)
- język angielski dla 2 grup wiekowych uczniowie szkół podstawowych oraz uczniowie gimnazjum (raz w tygodniu przez pierwsze półrocze).

GOK był organizatorem następujących imprez i uroczystości okolicznościowych:

08.01 - XVIII Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek (współpraca z GBP Zabrodzie)

23.01 - prezentacja bajki interaktywnej dla dzieci pt. „Kozucha Kłameczucha”

06.04 - pokaz tańca – STUDIO TAŃCA FEN

29.04 - spotkanie autorskie z P. Barbarą Olak – Jagiełło, autorką książki „Zapomniany rodowód Jana Pawła II” – współorganizowane z GBP i ZS im. Reymonta w Zabrodziu (współpraca z GBP Zabrodzie)

27.05 - rozstrzygnięcie konkursu plastycznego na LOGO

31.05 - Festyn z okazji Dnia Dziecka w Dębinkach w tym Przegląd Piosenki Przedszkolnej „Wesołe Nutki”. Współorganizatorzy: Wójt Gminy Zabrodzie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Dębinkach, GBP Zabrodzie.

W dniach 18-25.06 - wystawa „Kobiety, Portrety, Kultura” w ramach projektu KURPIOSKIE FAJOSKIE

05.07 - festyn rodzinny Turniej Piłki Nożnej o puchar Wójta Gminy Zabrodzie. Współorganizatorzy: Wójt Gminy Zabrodzie, GBP w Zabrodziu.

16.07 - prezentacja bajki interaktywnej dla dzieci pt. „Bajka o Titeliturym”

30.08 - wystawa stoiska Gminy Zabrodzie w Dożynkach Powiatowych oraz aktywne uczestnictwo delegacji (występ zespołu SŁAWA, prezentacja wieńca dożynkowego). Współorganizatorzy: Wójt Gminy Zabrodzie, KGW Zabrodzie.

18.09 - pokaz zajęć matematycznych dla dzieci

08.12 - rozstrzygnięcie konkursu na karmnik dla ptaków wraz z pogadanką na temat występujących na naszym terenie gatunków oraz dokarmiania ptaków zimą.

19.12 - Jubileusz 60-lecia i 50-lecia pożycia małżeńskiego - ZŁOTE GODY. Współorganizatorzy: Wójt Gminy Zabrodzie, GBP

21.12 - Wigilia dla osób samotnych, będących pod opieką GOPS w Zabrodziu. Współorganizatorzy: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Wójt Gminy Zabrodzie, Koło Gospodyń Wiejskich w Zabrodziu. Gminna Biblioteka Publiczna w Zabrodziu.

Ponadto w GOK odbywały się:

- zajęcia taneczne realizowane przez PSP w Zabrodziu
- spotkania grup wsparcia: AA, Al-Anon
- spotkania: Stowarzyszenia na rzecz Gminy Zabrodzie BRACTWO ZABRODZKIE, OSP Zabrodzie.
- Dzień babci i Dziadka realizowany przez Przedszkole ZACZAROWANY OŁÓWEK.
- zebrania mieszkańców Zabrodzia, zebrania rodziców dzieci uczęszczających do ZSP w Adelinie oraz Publicznego Gimnazjum

- szkolenia dla rolników realizowane przez MODR i ODR
- szkolenie LGD dla wnioskodawców w zakresie „Działaj Lokalnie”
- bezpłatne badania mammograficzne
- spotkanie mieszkańców z reprezentantami Spółdzielni Mleczarskiej
- spotkanie przedwyborcze kandydatki do Sejmu RP
- badania wzroku dla mieszkańców
- warsztaty organizowane przez Bractwo Zabrodzkie z serii GAWINIANA
- debata dotycząca działań policji.

5.3 Służba zdrowia

Na terenie gminy Zabrodzie mają siedzibę 2 placówki świadczące usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, są to:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Wiaczesław Gryszkiewicz.

Personel przychodni stanowi 4 lekarzy, z następującymi specjalizacjami: medycyna rodzinna, medycyna ogólna, pediatria, epidemiologia oraz 3 pielęgniarki.

Liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych przez przychodnię w 2015 roku:

- porady dla dorosłych – 14 278,
- porady dla dzieci – 1 790,
- wizyty domowe – 1 259,
- wizyty patronażowe – 343,
- bilanse – 135.

Najczęstsze problemy zdrowotne mieszkańców Gminy Zabrodzie, to:

- palenie papierosów oraz związane z nim choroby, jak: przewlekłe zapalenia oskrzeli, astma, nowotwory układu oddechowego, choroba niedokrwienna serca, miażdżyca, zarostowa tętnic, przewlekłe zapalenie żołądka,
- otyłość oraz powiązane z nią problemy zdrowotne, jak: nadciśnienie tętnicze, miażdżyca, cukrzyca, niewydolność serca, choroba zwyrodnieniowa stawów,
- problemy zdrowotne związane z ciężką pracą fizyczną oraz nieprzestrzeganiem zasad BHP, jak choroba zwyrodnieniowa stawów, dyskopatia, urazy i ich następstwa,
- nadużywanie alkoholu oraz powiązane z nim problemy,
- starość oraz powiązane z nią spektrum problemów zdrowotnych,
- sezonowe infekcje układu oddechowego.

NZOZ nie posiada kontraktu na medycynę szkolną, a postępowanie profilaktyczne u dzieci i młodzieży nosi charakter postępowania indywidualnego u każdego pacjenta.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Barka”- Przychodnia Medycyny Rodzinnej

NZOZ zatrudnia jednego lekarza oraz 3 pielęgniarki w niepełnym wymiarze godzin.

Liczba udzielonych świadczeń:

- w 2014 roku – 11 516,
- w 2015 roku – 12 199.

Najczęściej występujące problemy zdrowotne wśród pacjentów NZOZ „Barka”:

- choroby układu krążenia,
- schorzenia narządu ruchu,
- choroby układu nerwowego,
- choroby nowotworowe.

W ramach profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży prowadzone są szczepienia ochronne obowiązkowe zgodnie z obowiązującym programem szczepień ochronnych oraz badania bilansowe w określonych grupach wiekowych. Do działań profilaktycznych należy również edukacja nt. zachowań prozdrowotnych prowadzona przez pielęgniarki wśród pacjentów oczekujących na wizytę lekarską w poczekalni placówki oraz edukacja za pomocą ulotek i plakatów dostępnych w poczekalni.

Oprócz podstawowej opieki zdrowotnej, mieszkańcy mają możliwość korzystania z usług stomatologa oraz dobrze wyposażonej, nowoczesnej apteki.

W przypadku poważnych problemów zdrowotnych, wymagających pomocy lekarzy specjalistów, mieszkańcy są zmuszeni do poszukiwania pomocy w placówkach zlokalizowanych w większych miastach. Dlatego też gmina Zabrodzie realizując zadania związane z promocją zdrowia kładzie nacisk na profilaktykę i stara się w miarę posiadanych środków zapewnić nieodpłatnie dostęp do niektórych badań przesiewowych, tj.: mammografia kobiet w wieku powyżej 50 roku życia, badania słuchu, PSA dla mężczyzn w wieku powyżej 50 roku życia, lakowanie zębów u dzieci. Natomiast lekarze podstawowej opieki zdrowotnej w ramach prowadzonej profilaktyki zdrowotnej udzielają porad oraz przeprowadzają badania przesiewowe w grupach podwyższonego ryzyka w przypadku takich chorób, jak: nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, choroby układu krążenia, zwyrodnienia kręgosłupa (zwłaszcza u młodzieży szkolnej).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego najwięcej osób w Gminie Zabrodzie umiera z powodu chorób układu krążenia (51,1%) , nowotworów (21,3%) oraz

chorób układu oddechowego (8,3%).

5.4 Pomoc społeczna

Powołany Uchwałą Gminnej Rady Narodowej w dniu 28 marca 1990 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu jest jedną z jednostek organizacyjnych gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu polityki społecznej.

Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy w szczególności:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielenie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Podstawowymi przesłankami do uzyskania przez osoby i rodziny wsparcia w ramach pomocy społecznej jest znalezienie się w trudnej sytuacji życiowej i niemożliwość jej pokonania mimo uprzedniego wykorzystania własnych środków, możliwości i uprawnień.

W roku 2015 struktura organizacyjna GOPS obejmowała 8 etatów, w tym kierownik, trzech pracowników socjalnych oraz trzech pozostałych pracowników. Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy pomoc dla mieszkańców Gminy w różnej formie, współpracuje ze wszystkimi szkołami na terenie gminy, organizując akcję dożywiania dzieci w szkołach oraz współfinansując wycieczki szkolne dla dzieci i młodzieży. GOPS utrzymuje ścisły kontakt z Sądem Rejonowym w Wyszkowie Wydział Rodzinny i Nieletnich, kuratorami społecznymi, Policją oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zabrodziu, w sprawach dotyczących przemocy w rodzinie i zaniedbań wychowawczych w stosunku do dzieci. Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej stale współpracują z Domami Pomocy Społecznej oraz Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Dębinkach. Działalność Gminnej Komisji d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma ścisły związek z działalnością GOPS-u, gdzie gromadzona jest wszelka dokumentacja, dotycząca kierowania osób

uzależnionych od alkoholu do poradni odwykowych.

Poza pomocą finansową, pracownicy socjalni Ośrodka świadczą pomoc w formie pracy socjalnej, na którą składa: się pomoc w kompletowaniu dokumentów w sprawach ustalania stopnia niepełnosprawności, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, pomoc prawna w sporządzaniu pozwów o ustalenie alimentów, ojcostwa i załatwianiu innych spraw urzędowych, z którymi mają problemy mieszkańcy gminy. Pracownicy Ośrodka obserwują stałe zapotrzebowanie mieszkańców gminy na różnorodną pomoc w załatwianiu spraw urzędowych w takich instytucjach, jak: PCPR, KRUS, ZUS, Urząd Skarbowy, Sądy Rodzinne.

Łącznie ze wszystkich form pomocy oraz z pracy socjalnej świadczonych przez GOPS wynikających z ustawy o pomocy społecznej, bez względu na źródło finansowania, skorzystało w 2013 roku 609 mieszkańców w 187 rodzinach, w 2014 roku 521 mieszkańców w 184 rodzinach, w 2015 roku pomocy udzielono 489 mieszkańcom w 172 rodzinach.

Tabela 5. Rodzaje świadczeń i liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015. Źródło: Dane GOPS Zabrodzie.

	2013			2014			2015		
	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	287	151	523	235	135	413	203	122	351
w tym: świadczenia pieniężne	100	97	301	112	110	317	98	97	270
świadczenia niepieniężne	197	97	412	128	66	274	107	61	242
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	287	151	523	235	135	413	203	122	351
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej OGÓŁEM	x	166	535	x	173	477	x	162	442
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	36	86	x	49	108	x	50	118

Ilość zawartych kontraktów socjalnych	x	x	x	11	11	x	1	1	x
---------------------------------------	---	---	---	----	----	---	---	---	---

Jak wynika z danych liczba osób objętych pomocą społeczną na przestrzeni lat zmniejsza się, w roku 2015 liczba osób zmalała się o 29% w stosunku do roku 2013. W związku z wejściem w życie ustawy o Karcie Dużej Rodziny oraz ustawy o wypłacie zasiłków dla opiekunów, osoby niepełnosprawne, przewlekle chore oraz wielodzietne skorzystały ze świadczeń w ramach tych ustaw, zmniejszając tym samym liczbę osób korzystających z pomocy społecznej. Poza tym w 2014 r. GOPS zakończył realizację 6 – letniego projektu systemowego pn. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych na wsi”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Unii Europejskiej. Z pomocy w ramach tego programu skorzystało łącznie 76 rodzin na kwotę 735.167 zł. Systematycznie też rośnie liczba rodzin korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa rodzinnego oraz prawnego (wzrost w stosunku do 2013 r. wynosi 38,9 %).

GOPS w Zabrodziu wykonuje zadania związane z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych. W 2015 r. zanotowano spadek liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy o 34 rodziny. Przyczyną jest malejące bezrobocie, a tym samym podniesienie poziomu życia mieszkańców gminy, co w rezultacie powodowało utratę prawa do świadczeń, do których uprawnione są rodziny posiadające dochody poniżej 674 zł na 1 osobę w rodzinie oraz 764 zł w przypadku rodzin wychowujących niepełnosprawne dziecko.

Tabela 6. Liczba udzielonych świadczeń rodzinnych w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Rok	2013	2014	2015
Zasiłek rodzinny i dodatki /liczba rodzin/	554	549	515
Zasiłek pielęgnacyjny /liczba świadczeń/	3510	3567	3534
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka /liczba świadczeń/	59	46	52
Świadczenie pielęgnacyjne /liczba świadczeń/	294	236	208
Zasiłek dla opiekuna /liczba świadczeń/	x	x	55
Specjalny zasiłek opiekuńczy /liczba świadczeń/	x	x	19

GOPS w Zabrodziu wykonuje także zadania wynikające z ustawy osobom uprawnionym do alimentów. W 2015 r. GOPS wypłacił dla 35 rodzin kwotę 190.534 zł z funduszu alimentacyjnego, natomiast osoby zobowiązane do alimentacji na rzecz swoich bliskich zwrócili do budżetu kwotę 38.481 zł, co stanowi tylko 20,20% należnych świadczeń. Natomiast zadłużenie łącznie osób uchylających się od płacenia alimentów na dzień

31.12.2015 r. wynosi 1.245.390 zł , w tym zadłużenie : 931.427 zł , a 313.963 zł wynoszą odsetki oraz koszty związane z prowadzonym przez GOPS postępowaniem egzekucyjnym.

Tabela 7. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dane GOPS Zabrodzie.

Rok	2013	2014	2015
Liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego	33	37	35
Liczba świadczeń	399	449	488
Wyplacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego	157 050,00zł	180 060,00zł	190 534,00zł
Przeprowadzone postępowania wobec dłużników alimentacyjnych	55	51	67

W 2015 roku GOPS realizował Wieloletni Program Wspierania Finansowego Gmin w Zakresie Dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 w ramach, którego dożywianiem objęte zostały osoby starsze, chore, niepełnosprawne, uczniowie szkół ponad gimnazjalnych, podstawowych i gimnazjum, a także dzieci młodsze, nie objęte obowiązkiem szkolnym. Z programu skorzystało 226 osób. W roku 2014 z programu skorzystało 220 osób.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabrodzie

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy samorząd gminny zobowiązany jest do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zabrodzie uchwalanych corocznie przez Radę Gminy Zabrodzie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016 został przyjęty Uchwałą Nr XVI/85/2015 Rady Gminy w Zabrodziu z dnia 29 grudnia 2015 roku.

Cele strategiczne Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2016:

1. Zapobieganie powstawaniu problemów w zakresie uzależnienia od alkoholu,
2. Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie już występują w rodzinach dystynkcyjnych,
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami uzależnień, występujących w rodzinach.

Cele operacyjne Programu:

1. Ograniczenie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców i instytucji Gminy Zabrodzie w sytuacjach związanych z alkoholem, przemocą w rodzinie i w środowisku szkolnym.
3. Wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
4. Poszukiwanie skuteczniejszych form kontroli prawnych i społecznych nad szkodliwymi formami postępowania osób uzależnionych, z uwzględnieniem przede wszystkim przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod przeciwdziałania uzależnieniom.

Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabrodzie na rok 2016 został przyjęty Uchwałą Nr XVI/84/2015 Rady Gminy w Zabrodziu z dnia 29 grudnia 2015 roku.

Podstawowym celem Programu jest profilaktyka uzależnień, zapobieganie powstawaniu problemów związanych z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy, ograniczenie rozmiarów już istniejących problemów oraz zmiana świadomości społecznej dotyczącej narkomanii.

W realizacji Programów uczestniczą wszystkie służby społeczne gminy, we współpracy z placówkami leczenia odwykowego usytuowanymi poza gminą, organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi oraz związkami wyznaniowymi. Ponadto gmina zawiera międzygminne porozumienia dotyczące usług specjalistów z zakresu profilaktyki z Punktem Promocji Zdrowia i Profilaktyki w Wyszku. Wiodącym celem Programów jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, narkotykowych, zapobieganie zjawisku przemocy domowej, poprzez szeroką profilaktykę, w tym profilaktykę szkolną oraz edukację społeczną.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

Głównym realizatorem zadań zawartych w programach jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Zabrodzie Nr 50.2015 z dnia 9 października 2015 r. działająca w oparciu o Regulamin określający zasady jej funkcjonowania.

Do zadań Komisji należy:

- a) opiniowanie wniosków w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- b) kierowanie na badania osób uzależnionych od alkoholu w myśl art. 24, art. 25 i art. 26 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- c) inicjowanie działań w zakresie polityki Gminy wobec problemów uzależnień i stosowania przemocy,
- d) opracowywanie założeń i wytyczanie priorytetów Programu,
- e) działania w kierunku ograniczania skutków nadużywania alkoholu i przeciwdziałania przemocy,
- f) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w celu zdiagnozowania problemów alkoholowych i przemocy domowej.

GKRPA finansuje lub współfinansuje szereg inicjatyw i działań, które mają na celu uświadomienie dzieciom, młodzieży i dorosłym konsekwencji łamania norm i zakazów, sięgania po środki i substancje odurzające, które są szkodliwe oraz wykształcenie właściwej postawy wobec osób namawiających do eksperymentowania z tym środkami, ukazywanie zalet zdrowego stylu życia, wykształcenie właściwych postaw reagowania wobec przemocy, ukazywanie alternatyw dla stosujących przemoc domową.

Zespół Interdyscyplinarny

Uchwała Nr IV/25/2011 Rady Gminy Zabrodzie z dnia 27 stycznia 2011 roku określa tryb powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Na mocy Zarządzenia nr 47/2011 Wójta Gminy Zabrodzie z dnia 19 sierpnia 2011 roku powołany został Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,

- inicjowanie interwencji w rodzinie, w której występuje przemoc,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy osobom i rodzinom, w których występuje problem przemocy.

W skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, organizacji pozarządowych, Zespołu Kuratorów Sądowych.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny realizuje zadania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Obsługą techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci „FISZOR” prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego

Dom przeznaczony jest dla chłopców i mężczyzn z niepełnosprawnością intelektualną, wymagających całodobowej opieki. W 2015 roku w Domu przebywało 90 mężczyzn, najstarszy mieszkaniec miał 77 lat, najmłodszy 5 lat. Struktura wiekowa mieszkańców przedstawia się następująco: do 18 roku życia - 22 osoby, od 19-40 lat – 39 osób, 41-60 lat – 25 osób, 61-74 lat – 3 osoby powyżej, powyżej 75 lat – 1 osoba. Mieszkańcy Domu to osoby z upośledzeniem umysłowym: w stopniu głębokim - 29 osób, w stopniu znacznym 36 osób, w stopniu umiarkowanym – 25 osób oraz 1 osoba w stanie wegetatywnym przewlekłe pourazowym. W placówce na dzień 31.12.2015 roku zatrudnionych było łącznie 69 osób, w tym: 3 pielęgniarki, 1 lekarz, 5 terapeutów, 32 opiekunki, 10 pokojowych, 9 osób obsługi, 6 pracowników administracji, 1 fizjoterapeuta, 1 masażysta, 1 asystent osoby niepełnosprawnej. Dom współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy dzięki programom dla bezrobotnych dom ma możliwość zatrudniania nowych pracowników (w 2015 roku – 8 pracowników). Dodatkową nieodpłatną pracę świadczą siostry zakonne mieszkające na terenie placówki, wolontariusze: z Wyższego Seminarium Duchownego w Urlach, z I Gimnazjum w Wyszkowie, z Gimnazjum w Zabrodziu, z Zespołu Szkół w Rybnie – kilkanaście osób w ciągu roku oraz kadra Filialnej Szkoły Specjalnej działającej przy DPS – 17 osób. Według stanu na dzień 31.12.2015 roku obowiązek szkolny realizowało tu 28 uczniów.

W 2015 roku oprócz działalności typowo organizacyjnej mieszkańcy mieli możliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno-rekreacyjnych na terenie DPS i poza nim. Były to:

- imprezy kulturalne:

- wycieczka kulturalno-rekreacyjna do Wyszkowa na film pt. „Wielka szóstka”
- wyjazd do Warszawy na film pt. „Fruu”
- wyjazd do Wyszkowa na koncert „SYLABA”
- wycieczka kulturalno-rekreacyjna do Wyszkowa na film pt. „Minionki”
- wyjazd na spektakl „Szałaputki” do Teatru Baj w Warszawie
- wyjazd na koncert symfoniczny do Uniwersytetu Muzycznego im. F. Chopina w Warszawie.
- wycieczka kulturalna do Warszawy na film pt. „Piotruś, Wyprawa do Nibylandii”
- wyjazd na spektakl „Wczoraj, dziś, zawsze” do Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie na Tarachominie
- wycieczka kulturalno-rekreacyjna do Wyszkowa na film pt. „Hugo i łowca duchów”
- wycieczka rekreacyjna: zjazdy na zjeżdżalni, relaks w jacuzzi na Pływalni Błękitna w Wyszkanie.
- imprezy integracyjne:
 - jasełka i koncert kolęd w wykonaniu młodzieży z Gimnazjum nr 1 w Wyszkanie
 - koncert kolęd w wykonaniu Orkiestry Detej Gedeon Richter Polska z Grodziska Mazowieckiego
 - wizyta TRZECH KRÓLI ze stadniny koni TAXUS
 - wizyta duszpasterska - kolęda w DPS
 - zabawa choinkowo – karnawałowa z zaproszonymi uczniami szkoły w Zabrodziu
 - kulig i ognisko integracyjne dla mieszkańców DPS zorganizowany przez nauczycieli filii SOSZW
 - uroczystość patrona kaplicy
 - pierwszy Dzień Wiosny z udziałem uczniów z Gimnazjum w Wyszkanie
 - spotkanie wielkanocne „Tradycje Wielkanocne” z udziałem młodzieży z ZDZ w Wyszkanie
 - obchody Dnia Kobiet
 - obchody Dnia Matki – specjalny program artystyczny
 - obchody Dnia Ziemi
 - Majówka na terenie DPS
 - wizyta policjantów z Komendy Miejskiej w Wyszkanie, którzy prowadzili zajęcia nt. „Bezpieczne poruszanie się po drodze”
 - Dzień Dziecka z młodzieżą z Technikum Poligraficzno-Usługowego w Wyszkanie oraz z udziałem zaproszonych gości: przedstawicielami PCPR, Urzędu Pracy

- w Wyszkanie, policjantów z Powiatowej Komendy Policji w Wyszkanie, strażaków ze Straży Pożarnej w Zabrodziu oraz właścicieli stadniny koni Taxis,
- przyjęcie sakramentu Chrztu przez trzech mieszkańców DPS
 - koncert orkiestry Gedeon Richter z Grodziska Mazowieckiego
 - przyjęcie jednego mieszkańca do grona ministrantów
 - turnus rehabilitacyjno – rekolekcyjny prowadzony przez ks. Orionistów w Brańszczyku
 - wakacyjne spotkanie z misjonarzem z RPA o. Tomaszem werbistą
 - uroczyste zakończenie i rozpoczęcie roku szkolnego dla mieszkańców uczestniczących w zajęciach edukacyjnych
 - obchody Dnia Imienia s. Dyrektor Edyty
 - obchody Dnia Edukacji Narodowej
 - obchody Dnia Pracownika Socjalnego
 - grzybobranie, podchody i ogniska na terenie DPS
 - wyjazd na groby mieszkańców na cmentarz w Niegowie
 - modlitwa przy Mogile Powstańców Styczniowych w rocznicę wybuchu Powstania oraz z okazji Święta Niepodległości
 - święta rodzinowe z udziałem zaproszonych gości, obchody urodzin i imienin wychowanków
 - zabawa andrzejkowa z wolontariatem z Zespołu Szkół ZDZ w Wyszkanie
 - warsztaty tworzenia ozdób bożonarodzeniowych prowadzone przez uczennice z Zespołu Szkół w Rybnie
 - wycieczka na sanki
 - spotkanie świąteczne i mikołajowe prezenty od uczniów Zespołu Szkół nr 3 w Wyszkanie
 - cotygodniowe spotkania z klerykami z roku propedeutycznego w Urlach
 - udział w XVI Gminnym Przeglądzie Kolęd i Pastorałek w Zabrodziu
 - jasełka w DPS, wspólny opłatek i kolędowanie z pracownikami oraz zaproszonymi gośćmi
 - festyny i imprezy:
 - udział w Gminnym Przeglądzie Kolęd i Pastorałek w Zabrodziu
 - udział w Przeglądzie Kolęd w Ośrodku Kultury Hutnik w Wyszkanie
 - wyjazd na jasełka do Publicznej Szkoły Podstawowej w Zabrodziu
 - wyjazd na jasełka do Zespołu Szkół Nr 3 w Wyszkanie

- prezentacja jasełek w Gimnazjum Nr 1 oraz SOSZW w Wyszkanie
- wyjazd na XIII Festiwal Misyjny „Bóg mnie kocha” w Zielonce
- udział w Misyjnym Apostolstwie Niepełnosprawnych Dzieci w Zielonce „Anioły małej Ani”
- rajd rowerowy Szlakiem Norwidowskim: Głuchy – Dąbrówka
- wyjazd do innych placówek:
 - Przegląd Kolęd i Pastorałek w DPS w Niegowie
 - Misterium Męki Pańskiej w DPS Niegów
 - udział w XII Kabaretowym Obryckim Spotkaniu Artystycznym Domów Pomocy Społecznej KOSA
- wyjazdy na imprezy organizowane na terenie powiatu i woj. mazowieckiego:
 - udział w happeningu osób niepełnosprawnych „Spotkanie z godnością – uczymy się razem żyć” w Wyszkanie
 - „Wiosenne spotkanie z Wojskiem” w Hali Sportowej w Wyszkanie
 - udział w VI Różańskim Pikniku Militarnym
 - warsztaty edukacyjno-przyrodnicze w Nadleśnictwie Drewnica w Żąbkach
 - udział w Targach Edukacyjnych w Rybnie
 - udział w zajęciach dogoterapii SOSW w Wyszkanie
 - udział w „Dzień Kolorowej Skarpetki” w Ośrodku szkolno-wychowawczym w Wyszkanie oraz spotkanie z zaprzyjaźnionymi aktorami serialu „Klan” oraz „Ranczo”
 - udział w XVIII Rally Wyszaków – Festyn Show w Wyszkanie
 - udział w Festiwalu Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnościami „Otwarta scena” w Ośrodku Kultury Hutnik w Wyszkanie
 - wizyta w Pałacu Prezydenckim z okazji 30 lecia Olimpiad Specjalnych Sekcja Polska – spotkanie z pierwszą Damą RP Anną Komorowską
- zawody sportowe:
 - udział w WWE Live na Warszawskim Torwarze promujące światowe Letnie Igrzyska Olimpiad Sportowych w Los Angeles
 - udział w Zawodach Lekkoatletycznych w Pułtusk
 - XII Mazowiecki Mityng Pływacki Olimpiad Specjalnych w Warszawie
 - X Mazowiecki Mityng Jazdy Szybkiej na Wrotkach w Warszawie
 - Udział w Ogólnopolskim Dniu Treningowym Aktywności Motorycznej Olimpiad Specjalnych w Licheniu

- X Mazowiecki Turniej Badmintona Olimpiad Specjalnych w Kozienicach
- I Amatorski Turniej Tenisa Stołowego Osób z Niepełnosprawnościami w Wyszku
- udział w X Mazowieckim Mityngu Lekkoatletycznym Olimpiad Specjalnych na stadionie sportowym w Wyszku
- udział w obozie sportowym organizowanym przez Olimpiady Specjalne w Zabrodziu
- udział w zajęciach korekcyjno- treningowych „Daj mi szansę”
- rajd rowerowy po okolicy
- treningi sportowe
- pływanie na Pływalni „Błękitna” w Wyszku
- imprezy turystyczne i poznawcze:
 - wycieczka do Warszawy na Największą Wystawę Budowli z Klocków Lego
 - wycieczka do Sarnowej Góry – „Krainy Westernu”
 - wycieczka do Białegostoku zwiedzanie Muzeum Dziejów Ziemi „Park Jurajski Dinozaurów” oraz muzeum retro „Moto Retro”
 - wycieczka poznawcza do Ogrodu Botanicznego w Powsinie – uczestnictwo w organizowanych warsztatach na temat roślin
 - wycieczka patriotyczna do Trebłinki – zwiedzanie Muzeum Walki i Męczeństwa
 - „Poznajemy ekologiczny teren wiejski” – biwak w gospodarstwie agroturystycznym w Ślubowie
 - wycieczka do Augustowa – rejs statkiem po mazurskich jeziorach Doliną Rospudy
 - zwiedzanie Skansenu w Kuligowie – eksponaty dotyczące wsi nadbużańskich i ziemiańskich dworów
 - wycieczka na wrzosowisko w Mostówce
 - wycieczka do Warszawy: zwiedzanie Zamku Królewskiego oraz wystawy „Dinozaury” przy Stadionie Narodowym.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w Niegowie

Dom istnieje od 1932 r. prowadzony jest przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego z siedzibą Domu Generalnego w Niegowie. Dom zapewnia osobom w nim przebywającym, całodobową opiekę oraz zaspokojenie ich niezbędnych potrzeb bytowych, rehabilitacyjnych, edukacyjnych, społecznych i religijnych. Dom świadczy usługi wspomagające polegające na: umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców, stymulowaniu

nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i środowiskiem, działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca, w miarę jego możliwości, zapewnieniu przestrzegania praw mieszkańców. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z terapii zajęciowej prowadzonej przez terapeutów w następujących pracowniach:

- pracowni terapeutycznej ogólnej
- sali doświadczania świata
- pracowni plastycznej
- pracowni logopedycznej
- pracowni gastronomicznej
- sali gimnastycznej i siłowni
- pracowni kinezyterapii
- rehabilitacji i hydroterapii
- hipoterapii

W roku 2015 w DPS przebywało 108 mieszkańców w wieku od 7 do 67 lat. Przedział wiekowy do 18 roku życia 5 osób, od 19 do 40 roku życia 54 osoby, powyżej 40 roku życia 49 osób.

W 2015 roku zorganizowano następujące imprezy i uroczystości w DPS w Niegowie:

- w styczniu:
 - II Powiatowe kolędowanie osób niepełnosprawnych intelektualnie „Kolędnica 2015” – wspólne śpiewanie kolęd.
 - Wyjazd na przedstawienie Jasełkowe do Wyższego Metropolitarne Seminarium Duchownego w Warszawie – oglądanie przedstawienia, spacer po Starym Mieście w Warszawie.
 - Kolędowanie mieszkańców DPS dla Dzieci w Niegowie wraz z chórem Centrum Myśli Jana Pawła II – wspólne śpiewanie kolęd w kaplicy DPS
 - Uroczystość Rodzinki nr VII – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Poranki tematyczne – zajęcia integracyjne podczas ferii.
- w lutym:
 - Bal karnawałowy „Kosmiczna zabawa” – spotkanie integracyjne z uczniami Zespołu Szkół nr 3 w Wyszku.
 - Uroczystość Rodzinki nr II – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Wyjazd na wystawę klocków Lego na Stadion Narodowy w Warszawie.

- Wyjazd na basen.
- w marcu:
 - Uroczystości z okazji Dnia Kobiet – konkursy.
 - Pierwszy Dzień Wiosny – podtrzymywanie tradycji topienie Marzanny.
 - Rekolekcje wielkopostne prowadzone przez kleryków WMSD w Warszawie.
 - Przygotowanie wraz z mieszkańcami przedstawienia Misterium Męki Pańskiej.
- w kwietniu:
 - Zawody pływackie w Płocku w ramach Olimpiad Specjalnych.
 - Dzień Służby Zdrowia – pogadanka o zdrowiu.
 - Szkolne spotkania Wielkanocne.
 - Zawody sportowe na świeżym powietrzu.
- w maju:
 - Uroczystość Rodzinki nr VI – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Wyjazd na basen.
 - „Na piechotę po Warszawie” – spacer po Wilanowie, kino.
 - Przegląd teatralny Osób Niepełnosprawnych – Białystok.
 - Dzień Strażaka – spotkanie ze strażakami z Ochotniczej Straży Pożarnej w Zabrodziu.
- w czerwcu:
 - Dzień Dziecka – rodzinne spotkania, konkursy muzyczno- plastyczne oraz sportowe.
 - Uroczystość Rodzinki nr III – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Wspólne spędzanie czasu w wiosce indiańskiej „Fort Hantajo” k/Łochowa.
- w lipcu:
 - „Jagodowe szaleństwo” – zbieranie owoców leśnych, wspólne przyrządzanie deserów w kuchence dydaktycznej.
 - Gry i zabawy terenowe.
 - Wycieczka rowerowa po okolicach Niegowa.
 - Wspólne biesiadowanie przy grillu.
- w sierpniu:
 - Letni piknik nad rozlewiskami rzeki Bug.
 - Wyjazd na basen.
 - Grzybobranie – rywalizacje między rodzinkowe.

- Przejazdźki konne.
- we wrześniu:
 - Rozpoczęcie roku szkolnego – zabawa taneczna.
 - Święto Pieczonego Ziemniaka – wspólne wykopki.
 - Dzień Chłopaka – zabawy i konkursy.
 - Przejazdźki konne.
- w październiku:
 - Uroczystość Rodzinek nr I i IV – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Dzień Edukacji Narodowej, akademia dla nauczycieli.
 - „Wszystkie Anioły Małej Ani” w Zielonce – spotkanie osób niepełnosprawnych.
 - Wyjście na cmentarz, porządkowanie grobów przed Świętem Wszystkich Świętych.
 - Przegląd Twórczości Religijnej w Lubiejewie.
- w listopadzie:
 - Uroczystość Rodzinki nr V – wspólna Msza Święta, słodki poczęstunek, zabawa taneczna.
 - Akademia z okazji Narodowego Święta Niepodległości.
 - Dzień Pracownika Socjalnego.
 - Zabawa Andrzejkowa – wróżby i zabawy.
- w grudniu:
 - Dyskoteka mikołajkowa – wspólna zabawa.
 - Rekolekcje adwentowe prowadzone przez kleryków WMSD w Warszawie.
 - Spotkania Bożonarodzeniowe – składanie życzeń, dzielenie się opłatkiem.
 - Zabawy na śniegu – spartakiada.

Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza w Dębinkach

Jest jednostką organizacyjną Powiatu Wyszowskiego, mieszczącą się na terenie Gminy Zabrodzie. Jest to całodobowa placówka typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi. Placówka zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja niezbędne potrzeby w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Wychowankowie mają możliwość realizacji swoich pasji, rozwijania zainteresowań i zdolności. Dzieci dodatkowo objęte są różnego rodzaju działaniami terapeutycznymi. Liczba umieszczonych dzieci w Placówce nie może przekraczać 28, a w ramach miejsc interwencyjnych 5.

W Placówce przebywa 6 wychowanków w tym 4 małoletnich z terenu Gminy Zabrodzie (stan na 15.02.2016 r.). Głównym celem pracy z wychowankami z terenu Gminy Zabrodzie i ich rodzinami jest przygotowanie do domu rodzinnego i przygotowanie do usamodzielnienia.

5.5 Policja

Komenda Powiatowa Policji odpowiadająca za bezpieczeństwo w Gminie Zabrodzie znajduje się w Wyszkanie. W 2015 roku zatrzymano w Gminie 6 osób w związku z przemocą domową, ujawniono 6 osób kierujących pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości, 9 osób umieszczono w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych będących pod wpływem alkoholu, w tym 6 osób w ramach procedury Niebieskiej Karty, 3 osoby w ramach zaistniałych zdarzeń drogowych.

Ilość przestępstw i wykroczeń w roku 2015 na terenie Gminy Zabrodzie w związku z rozbojami i kradzieżą:

- Przestępstwa: kradzież – 35, kradzież z włamaniem – 21, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze – 27.
- Wykroczenia: 66 (łączna ilość wykroczeń , w których prowadzone były czynności w ramach postępowań administracyjnych).

Według danych GUS wskaźnik przestępstw ogółem na 1000 mieszkańców w Gminie Zabrodzie wynosi 18,68 i jest mniejszy niż w województwie mazowieckim (22,09) oraz mniejszy niż w całej Polsce (22,72). Natomiast wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ogółem w Gminie Zabrodzie wynosi 58% i jest wyższy niż w województwie mazowieckim (54%). Najwięcej przestępstw to przestępstwa o charakterze kryminalnym (13,36), przestępstwa przeciwko mieniu (9,73), drogowe (3,07), o charakterze gospodarczym (1,47).

5.6 Rekreacja i sport

Od roku 2010 w Zabrodiu funkcjonuje „Moje Boisko - Orlik 2012”. W skład kompleksu wchodzi: boisko do piłki nożnej o wymiarach 30m x 62m (pole gry 26m x 56m) ze sztuczną murawą, boisko wielofunkcyjne (do siatkówki, koszykówki, kort do badmingtona i tenisa) 19,1m x 13,1m (pole gry 15m x 28x) o nawierzchni poliuretanowej, budynek

sanitarно-szatniowy (szatnie, prysznice, toalety, pomieszczenia gospodarcze), trybuny. Całość terenu jest ogrodzona i monitorowana.

Corocznie organizowany jest Turniej szóstek piłkarskich o Puchar Wójta Gminy Zabrodzie.

Na kompleksie sportowym „Moje Boisko – Orlik 2012” realizowany jest od 2013 r. program sportowo- profilaktyczny pn. „Zdrowo na sportowo”. W ramach tego programu organizowane są różne zajęcia i zawody dla wszystkich grup społecznych. Za realizację zajęć i imprez sportowych odpowiada asystent ds. sportu.

5.7 Organizacje społeczne

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Zabrodzie corocznie uchwała „Roczny Program Współpracy Gminy Zabrodzie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie”. Program określa okres realizacji programu, cele, zakres przedmiotowy, zasady i formy współpracy, priorytetowe zadania, zasady finansowania programu, tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert oraz sposób oceny realizacji programu.

Celem ogólnym Programu jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami.

Na terenie Gminy Zabrodzie działają następujące organizacje pozarządowe:

Bractwo Zabrodzkie

Działalność Bractwa na terenie gminy Zabrodzie sięga pierwszej połowy XIX wieku.

W maju 2008 r. Stowarzyszenie Bractwo Zabrodzkie uzyskało status organizacji pożytku publicznego. Od kilku lat współpracuje ze stowarzyszeniami, fundacjami, placówkami naukowymi, muzeami, urzędami i instytucjami o zasięgu ogólnopolskim.

Stowarzyszenie „Bractwo Zabrodzkie” organizowało w 2015 r. wiele projektów i inicjatyw: 18.01.2015 r. w kościele parafialnym odbył się wieczór poetycko-muzyczny z ks. Mieczysławem J. Rzepniewskim, kapłanem z diecezji drohiczyńskiej, autorem 28 tomików wierszy. Oprawę artystyczną stanowiły wiersze recytowane przez młodzież z Publicznego Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zabrodziu oraz pieśni przygotowane i zagrane przez Jacka Gajewskiego.

26.04.2015 r. w kościele parafialnym stowarzyszenie zorganizowało kolejny wieczór muzyczno-poetycki, tym razem poświęcony pamięci ks. Henryka Nowackiego, którego pieśni i wiersze wykonał chór Publicznej Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Zabrodziu oraz chór Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego w Niegowie. Kierownictwo muzyczne objął dr Paweł Getka.

28.04.2015 r. w niegowskim młynie odbyło się podsumowanie projektu edukacyjnego uczniów klas drugich Publicznego Gimnazjum im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zabrodziu pn. „Gotowanie – moja pasja”. Uczniowie przygotowali dla zaproszonych gości potrawy wielkanocne i staropolskie. Opiekunem projektu była Pani Anna Tobolewska - pedagog z Publicznego Gimnazjum w Zabrodziu.

15 maja 2015 r. Bractwo zorganizowało w niegowskim młynie Noc Muzeów. Współorganizatorami imprezy byli: Wójt Gminy Zabrodzie, Stowarzyszenie Pepisko z Wyszkowa, firma Taxus z Niegowa, Fundacja Otwartego Muzeum Techniki we Wrocławiu oraz Muzeum Techniki Rolniczej i Gospodarstwa Wiejskiego w Redeczu Krukowym. Dla zwiedzających przygotowano pięć ekspozycji: „Na dworze św. Tamary”, „Mapki na pocztowych kartkach”, „Lalki w regionalnych strojach”, „Czym bawili się nasi rodzice”, „Nasi młodzi twórcy”.

Przedstawiciele Bractwa wzięli również udział w III Wyszowskim Rajdzie na Orientację Szwenda 2015, który odbył się 4 lipca 2015r.

22 sierpnia 2015 r. w niegowskim młynie odbyły się rekolekcje w ramach przygotowania do Światowych Dni Młodzieży w 2016 r. Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego w Niegowie przygotowały dla dziewcząt z Polski multimedialną prezentację dotyczącą posługi sióstr w Domach Pomocy Społecznej w Niegowie i w Gaju-Fiszorze.

30 sierpnia 2015 r. odbył się rajd rowerowy do Domu Lipszyców w Ostrówku, gdzie pracowała Helena Kowalska (siostra św. Faustyna). Pielgrzymi uczestniczyli w modlitwach, zwiedzali dom, którym obecnie opiekują się siostry ze Zgromadzenia Sióstr Jezusa Miłosiernego.

12 i 13 września 2015 r. w niegowskim młynie odbyły się imprezy w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa – Niegów 2015. We wnętrzu młyna prezentowane były plansze i wystawy: „Bronisław Deskur”, „Henryka Dąbrowska”, „Machina Zagłady”, „Lokalne zabytki techniki w malarstwie”. Do udziału zaproszono Grupę Konstrukcyjną Rok 1920 i Zespół „Sława” Koła Gospodyń Wiejskich w Zabrodziu.

27 września 2015 r. odbył się VIII Bieg Norwidowski (Głuchy – Dębinki) . Bieg został rozegrany na 5 dystansach, w 5 kategoriach wiekowych.

10 października 2015 r. Bractwo Zabrodzkie zaprosiło mieszkańców do niegowskiego młyna na „Pożegnanie lata z jabłkiem w roli głównej”. Imprezie towarzyszyły wystawy: „Szkłana pracownia”, „Ziołowy zakątek”, „Jabłuszko pełne snu”. Główny punktem programu był konkurs na ciasto z jabłkiem. W czasie zabaw i konkursów plenerowych oprawę muzyczną przygotował muzyk Tadeusz Markuszewski.

1 listopada 2015 r. odbyła się kwesta na cmentarzu parafialnym w Niegowie. Udało się zebrać 2 300 zł na ratowanie nagrobków przed zniszczeniem.

14 grudnia 2015 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Zabrodziu odbyły się zajęcia „Gawiniana – witraże”- warsztaty były kontynuacją rozpoczętego w ubiegłym roku cyklu spotkań poświęconych upamiętnieniu postaci Antoniego Gawińskiego. Prace były wykonywane w technice witrażu Tiffany’ego oraz fusingu.

Stowarzyszenie również w 2016 r. zaplanowało szereg projektów. 28 lutego 2016 r. w Wyszku z udziałem członków Bractwa odbył się Bieg Pamięci Żołnierz Wyklętych „Tropem Wilczym”.

Na przełomie marca i kwietnia 2016 r. w kościele parafialnym zaplanowano wieczór poetycko-muzyczny z okazji 150 rocznicy śmierci ks. Floriana Gieczyńskiego.

W maju 2016 r. stowarzyszenie planuje atrakcje w ramach Nocy Muzeów a w czerwcu 2016 r. odbędzie się Rajd Rowerowy „Śladami Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W lipcu 2016 r. odbędzie się IV Wyszowski Rajd na Orientację „Szwenda 2016” oraz Rajd Rowerowy „Szlakiem C. K. Norwida”.

Na sierpień 2016 r. przewidziany jest Rajd Rowerowy „Dawnymi drogami dworskimi” oraz Rajd Rowerowy „Dom św. Faustyny w Ostrówku”, a także „Obchody Rocznicy 1920 roku”.

Na wrzesień 2016 r. zaplanowano Europejskie Dni Dziedzictwa – Niegów 2016 oraz IX Bieg Norwidowski. W październiku 2016 r. odbędzie się pożegnanie lata.

Koło Gospodyń Wiejskich w Zabrodziu

Zabrodzie Koło Gospodyń Wiejskich powstało w 1969 r. i w 2014 r. obchodziło 45-lecie swojego istnienia. Koło jest dobrowolną, samorządną i niezależną od organów administracji rządowej i samorządowej organizacją społeczno-zawodową rolników i pozostałych mieszkańców gminy.

Koło uczestniczy w kształtowaniu i realizacji działań na rzecz postępu gospodarczego, społecznego, socjalnego, oświatowego i kulturalnego gminy Zabrodzie.

Projekty i przedsięwzięcia KGW w roku 2014 roku:

- 4.01.2014 r. udział Koła w II Powiatowym Przeglądzie Kolęd i Pastorałek w Strachówce, Gm. Jadów,
- 15.05.2014 r. udział w nagraniu reportażu dla programu TVP Info pn. "Pożyteczni",
- 15.05. 2014 r. przygotowania do obchodów Jubileuszu 45-lecia Koła,
- 15.06.2014 r. udział w XXVI Przeglądzie Pieśni Ludowej podczas Dni Tłuszcza,
- 19.06.2014 r. dekorowanie ołtarza oraz udział w procesji Bożego Ciała w parafii pw. Świętej Trójcy w Niegowie,
- 3.08.2014 r. koncert zespołu KGW pn. „Sława” podczas III Festiwalu Miodu i Chleba w Kamieńczyku, Gm. Wyszaków,
- 7.08.2014 r. przygotowanie obiadu dla gości i upieczenie ciast na uroczystość zorganizowaną Stowarzyszenie na Rzecz Gminy Zabrodzie „Bractwo Zabrodzkie” z okazji 60 rocznicy śmierci Antoniego Gawlińskiego,
- 31.08.2014 r. przygotowanie wieńca dożynkowego oraz koncert pieśni ludowych Zespołu „Sława” podczas Dożynek Powiatowo-Gminnych w Zabrodzie,
- 7.09.2014 r. prezentacja wieńca dożynkowego z ramienia Powiatu Wyszowskiego podczas obchodu Dożynek Województwa Mazowieckiego w Staroźrebach.
- 7.09.2014 r. reprezentowanie w/w wieńca żniwnego podczas Dożynek Jasnogórskich w Częstochowie,
- 18-21.09.2014 r. wycieczka krajoznawcza członków Koła : Biskupin- Gniezno- Berlin – Poznań,
- 28.09.2014 r. zorganizowanie święta „Pieczonego Ziemniaka” dla mieszkańców gminy Zabrodzie,
- 25.11.2014 r. przygotowanie koncertu dla Jubilatek z okazji 40-lecia Zespołu „Uśmiech Jesieni” w Tłuszczu,
- 8.11.2014 r. Przygotowanie koncertu dla Jubilatów 50 - 60 lecia pożycia małżeńskiego z terenu gminy Zabrodzie,
- Przygotowanie wieczerzy wigilijnej oraz koncertu kolęd i pastorałek dla osób samotnych z terenu gminy Zabrodzie w dniu 21.12.2014 r. w siedzibie GOK w Zabrodzie.

W 2015 roku KGW brało udział w następujących przedsięwzięciach:

- 6.01.2015 r. udział w III Mazowieckim Przeglądzie Kolęd i Pastorałek w Strachówce,
- 12.02.2015 r. udział w uroczystości dotyczącej przyznania KGW nagrody „Za czyn” przez starostę Powiatu Wyszowskiego,

- 21-25.03.2015 r. udział członkiń KGW w wycieczce do Parlamentu Europejskiego, w tym zwiedzanie Brukseli i Brugii,
- 3.05.20125 r. udział w XIII Przeglądzie Piosenki Religijnej i Patriotycznej w Wyszku,
- 4.06.2015 r. dekorowanie ołtarza kościoła pw. Świętej Trójcy w Niegowie oraz udział w strojach regionalnych w uroczystej procesji Bożego Ciała,
- 14.06.2015 r. występ zespołu „Sława” podczas Święta Pieśni Ludowej w Tłuszczu,
- 30.08.2015 r. wykonanie wieńca dożynkowego oraz występ zespołu „Sława” z pieśniami ludowymi podczas Dożynek Powiatowych w Wyszku,
- 6.09.2015 r. udział w Dożynkach Jasnogórskich wraz z przygotowanym przez Koło wieńcem żniwnym,
- 12.09.2015 r. występ zespołu „Sława” oraz upieczenie domowych ciast, chleba i smalcu na Europejskie Dni Dziedzictwa organizowane przez „Bractwo Zabrodzkie” w zabytkowym młynie w Niegowie,
- 27.09.2015 r. reprezentowanie wieńca żniwnego z ramienia Powiatu Wyszkińskiego podczas Dożynek Województwa Mazowieckiego w Płocku,
- 4.10.2015 r. występ z wieńcem żniwnym oraz koncert zespołu „Sława” podczas Warszawskiego Święta Chleba,
- 9.10.2015 r. udział w koncercie z okazji Jubileuszu 30-lecia Zespołu „Kalinka” z Miąsego, Gm Tłuszcz.
- 22.11.2015 r. udział KGW w spotkaniu zarządów Kół Gospodyń Wiejskich w Przedświcie,
- 19.12.2015 r. przygotowanie oprawy muzycznej na uroczystość Złotych i Diamentowych Godów par małżeńskich z terenu gminy Zabrodzie.
- 21.12.2015 r. przygotowanie koncertu kolęd i pastorałek oraz potraw wigilijnych na II spotkanie opłatkowe dla podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabrodziu zorganizowanym w siedzibie GOK w Zabrodziu.

Stowarzyszenie Ochrony Przyrody Anastazewa i Okolic

Stowarzyszenie powstało w 2008 roku z inicjatyw mieszkańców sołectwa Anastazewa oraz radnego pana Wacława Sternika. Stowarzyszenie od roku 2013 posiada status organizacji pożytku publicznego. Z inicjatywy Stowarzyszenia wyremontowano Wiejski Dom Kultury w Anastazewie, gdzie prowadzone są zajęcia świetlicowe dla dzieci i młodzieży tj.: zajęcia z malarstwa, konkursy, nauka czerpania papieru, nauka tworzenia witrażu. Ponadto dzieci

i młodzież brała udział w wycieczkach do Warszawy. Stowarzyszenie zorganizowało też imprezę integracyjną dla mieszkańców sołectwa - piknik „Z przyrodą na co dzień”.

Stowarzyszenie promuje Anastazew zachęcając zarówno do osiedlania się, jak i odwiedzania miejscowości.

Ochotnicza Straż Pożarna

Na terenie Gminy Zabrodzie funkcjonują dwie jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, w Zabrodziu i Słopsku. Jednostki OSP z ternu gminy w ciągu ostatnich 5 lat pozyskały sprzęt do działań ratowniczo-gaśniczych o łącznej wartości 1 mln 500 tys. zł, m.in.:

- średni samochód ratowniczo - gaśniczy GBA 2,5/24 MAN TGM 13,280 dla OSP Zabrodzie
- średni samochód ratowniczo - gaśniczy GBA 2,5/24 Mercedes Atego 1329 dla OSP w Słopsku
- dwie łodzie płaskodenne z silnikami zaburtowymi na przyczepkach

6. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Zabrodzie na podstawie danych instytucji

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2013-2015 okazały się: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także alkoholizm i przemoc w rodzinie.

Tabela 8. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie w Zabrodziu.

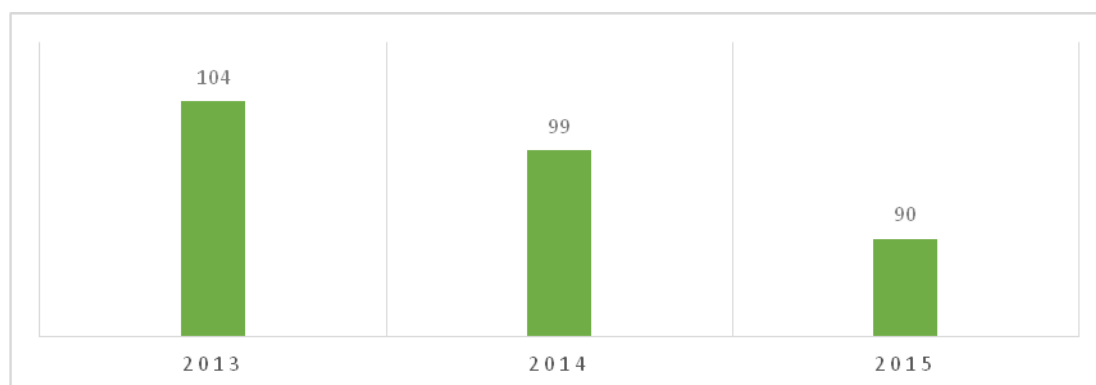
POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM		
	2013	2014	2015
Ubóstwo	95	82	77
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	1	3	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	61	45	38

W tym: Wielodzietność	50	39	29
Bezrobocie	71	69	53
Niepełnosprawność	64	59	56
Długotrwała lub ciężka choroba	104	99	90
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	44	42	38
Przemoc w rodzinie	6	16	12
Alkoholizm	25	21	20
Narkomania	0	0	0
Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	4	4	3
Zdarzenie losowe	3	4	6
Sytuacja kryzysowa	13	16	2

Długotrwała lub ciężka choroba

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Zabrodzie korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2013-2015 najwięcej rodzin w Gminie Zabrodzie uzyskało świadczenia z tego powodu. Liczba świadczeniobiorców z tego tytułu stale zmniejsza się, w 2015 roku w stosunku do roku 2013 zmalała o 13%. W związku z wejściem w życie ustawy o wypłacie zasiłków dla opiekunów osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc w ramach tego programu. W 2015 r. z takiej formy pomocy skorzystało 55 rodzin.

Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie

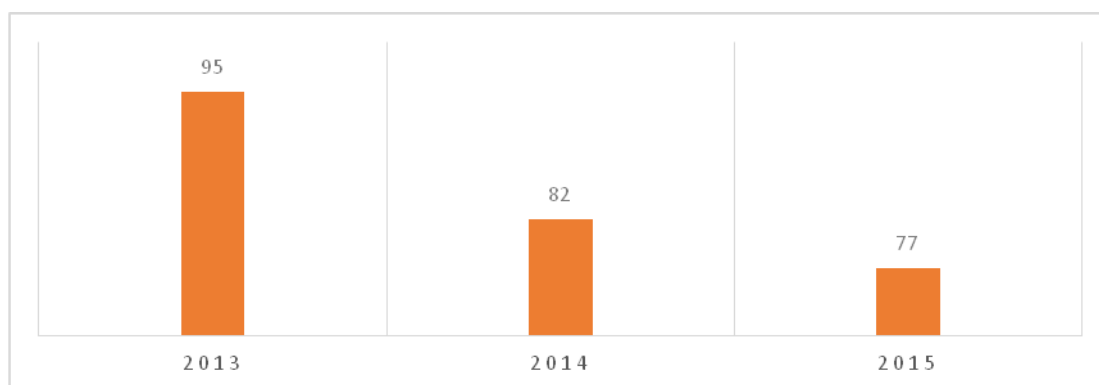

Ubóstwo

Drugim powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Zabrodzie korzystających z pomocy społecznej jest ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego. Utrzymujący się stan ubóstwa powoduje niemożność zaspokajania potrzeb biologicznych we własnym zakresie oraz deficyty uczestnictwa w różnych sferach życia społecznego. Problem ubóstwa wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin, alkoholizm. Na ubóstwo patrzy się też jako na problem niedożywienia i braku wykształcenia. Z ubóstwem związany jest również problem bezdomności, który istnieje w Gminie Zabrodzie. W roku 2013 z powodu bezdomności GOPS udzielił wsparcia jednej rodzinie, w 2014 roku trzem rodzinom, w 2015 roku 2 rodzinom.

Jak ilustruje poniższy wykres, liczba świadczeniobiorców w 2015 r. z tego tytułu zmniejszyła się o 19% w stosunku do roku 2013.

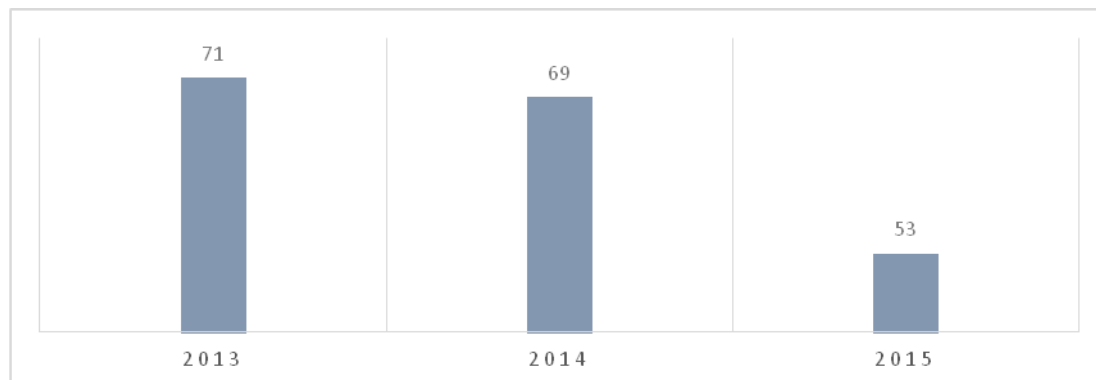
Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Bezrobocie

Trzecim problemem pod względem liczby rodzin pobierających świadczenie z pomocy społecznej jest bezrobocie. Na przestrzeni trzech lat liczba rodzin pobierających świadczenia z tego tytułu zmalała o 25%. Zauważalny jest również spadek bezrobocia rejestrowanego.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

W latach 2013 – 2015 odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w 2015 roku zmniejszyła się o 44% w stosunku do roku 2013.

Tabela 9. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Zabrodzie w latach 2012-2014. Źródło: PUP w Wyszkowie.

Dane	2013	2014	2015
Liczba bezrobotnych ogółem	324	217	183
Bezrobotne kobiety	132	92	75
Bezrobotni mężczyźni	192	125	108

W 2014 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 9,2 %. Udział procentowy bezrobotnych kobiet w 2014 roku wynosił 8,5% i był niższy od wskaźnika określającego bezrobotnych mężczyzn, który wynosił 9,8%.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na tle powiatu, województwa i kraju przedstawione są w poniższej tabeli.

Tabela 10. Stopa bezrobocia w Powiecie Wyszowskim, Województwie Mazowieckim oraz Kraju w latach 2012-2014. Źródło: dane GUS.

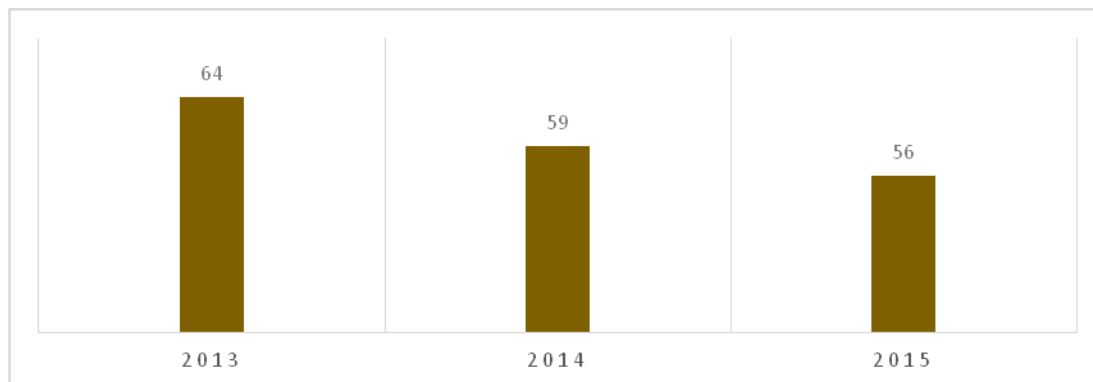
	2012	2013	2014
Powiat Wyszowski	15,1%	14%	10,6%
Województwo Mazowieckie	10,8%	11,0%	9,6%
Polska	13,4%	13,4%	11,4%

Jak wskazują dane poziom bezrobocia w Powiecie Wyszowskim, jest wyższy niż średnia krajowa. Problemem natomiast jest tzw. bezrobocie ukryte, dotyczące zwłaszcza mieszkańców posiadających często niewielkie, nisko dochodowe gospodarstwa rolne. Rodziny te nie są w stanie zaspokoić potrzeb i są w obszarze zainteresowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Niepełnosprawność

Kolejnym co do liczebności beneficjentów problemem społecznym Gminy jest niepełnosprawność. W latach 2013-2015 liczba świadczeniobiorców z tego tytułu stale maleje, na przestrzeni 2013-2015 roku zmalała o 12%.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o stopniu niepełnosprawności w Wyszkanie wydał w latach 2014 i 2015 następującą liczbę orzeczeń:

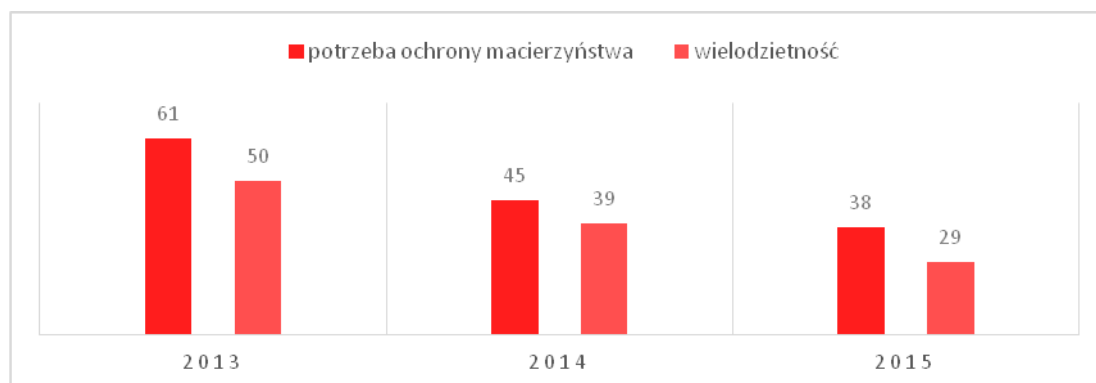
- dla osób przed 16 rokiem życia – 34 orzeczenia,
- dla osób po 16 roku życia – 70 orzeczeń.

Osobom niepełnosprawnym, które są samotne i nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu udziela pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania lub kieruje i ustala odpłatność za pobyt do Domów Pomocy Społecznej oraz kompletuje dokumenty do Zakładów Opiekuńczo – Leczniczych.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Liczba osób otrzymujących wsparcie finansowe z tytułu ochrony macierzyństwa w Gminie Zabrodzie w latach 2013-2015 sukcesywnie maleje. W roku 2015 r. wsparcie z tego tytułu otrzymało o 38% mniej rodzin w stosunku do roku 2013. Natomiast rodziny posiadające dzieci korzystają z pomocy w ramach ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Realizując to zadanie GOPS w Zabrodziu współpracował z Sądem Rejonowym w Wyszkanie III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami oświatowymi i placówkami służby zdrowia. Poza tym rodziny korzystają z pomocy w formie zasiłków rodzinnych i dodatków z tytułu urodzenia dziecka, z tytułu rehabilitacji oraz dojazdów do szkół.

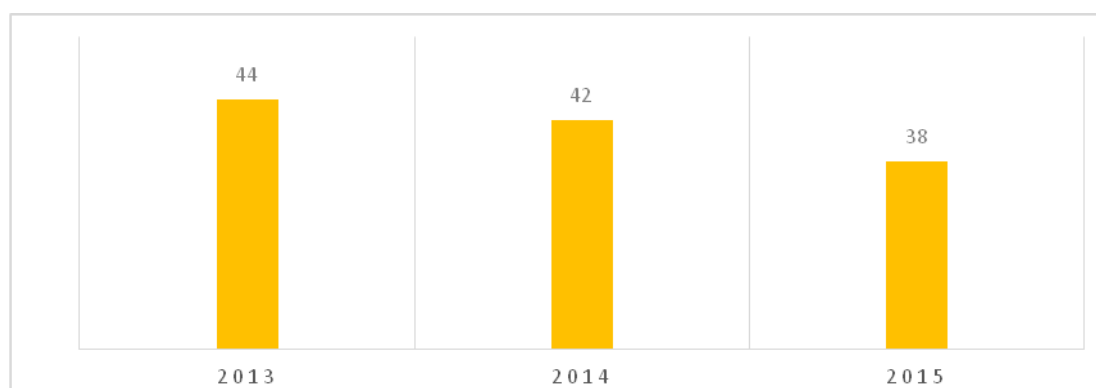
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Następnymi ważnymi pod względem liczby rodzin pobierających świadczenia są problemy wynikające z ich bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu w Gminie w latach 2012-2015 stale zmniejsza się.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na: analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, dążeniu do

reintegracji rodziny. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny, który prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Od września 2013 roku asystent rodziny współpracował z jedną rodziną. W 2014 asystent rodziny współpracował z 9 rodzinami, w tym z dwoma rodzinami do 3-m-cy, z trzema rodzinami powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy oraz jedną rodziną powyżej 1 roku. W 2015 roku asystent rodziny współpracował z 10 rodzinami, w tym z 1 rodziną do 3-m-cy oraz 9 rodzinami powyżej 1 roku.

Tabela 11. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2013	2014	2015
Rodziny z dziećmi	104	81	68
Rodziny niepełne	13	16	11
Rodziny emerytów i rencistów	37	33	44

Biorąc pod uwagę typy rodzin, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2015, należy stwierdzić, że najczęstszymi świadczeniobiorcami były rodziny z dziećmi (łącznie 253 rodziny). Na przestrzeni lat obserwowany jest ciągły spadek liczby rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń, natomiast w latach 2014-2015 odnotowano wzrost liczby rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą.

Według danych PCPR w Wyszkanie w roku 2014 odbyło się 6 spraw dotyczących ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej, w 2015 roku – 4 sprawy.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo – wychowawcze.

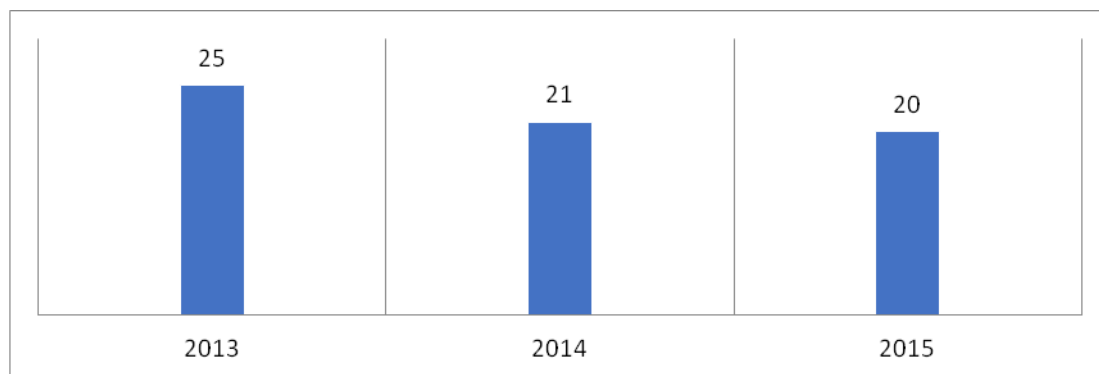
Tabela 12. Dane dotyczące liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Źródło: dane PCPR w Wyszkanie.

	2014	2015
Liczba rodzin zastępczych	3	3
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	4	4
Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	8	7
Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji	3	3
Liczba planów pomocy/ indywidualnych planów usamodzielnienia wychowanków	6	8

Alkoholizm

Kolejnym powodem udzielania pomocy rodzinom w Gminie Zabrodzie są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu na przestrzeni lat 2013-2015 zmniejszyła się o 20%.

W 2015 i w 2014 roku GKRPA wzywała na rozmowy motywujące do leczenia odwykowego corocznie 18 osób, w 2013 roku 25 osób nadużywających alkoholu. Osoby te zgłaszane były do Komisji przez członków rodzin, policję, GOPS, szkoły oraz lokalną społeczność. Wobec osób, które nie przybyły na żadne z wezwań i nie zadeklarowały podjęcia próby leczenia, a ich zachowanie miało destrukcyjny wpływ na rodzinę, zwłaszcza, gdy zagrożone było dobro nieletnich dzieci, Gminna Komisja wystosowywała wnioski do Sądu Rejonowego w Wyszkowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich w sprawie wszczęcia postępowania o zastosowanie przymusowego obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. W 2015 r. Komisja złożyła wnioski w 9 przypadkach, w 2014 roku w jednym przypadku, w 2013 roku Komisja złożyła wnioski w dwóch przypadkach.

Na terenie Gminy Zabrodzie działają trzy grupy wsparcia : AA - dla anonimowych alkoholików, AL.-ANON – dla osób współuzależnionych i AL- ATEEN – dla dorosłych dzieci alkoholików. Poza tym na mocy porozumienia zawartego z Gminą Wyszków mieszkańcy mogą korzystać bezpłatnie z pomocy specjalistów z Punktu Profilaktyki i Promocji Zdrowia w Wyszkowie w formie terapii indywidualnych i grupowych.

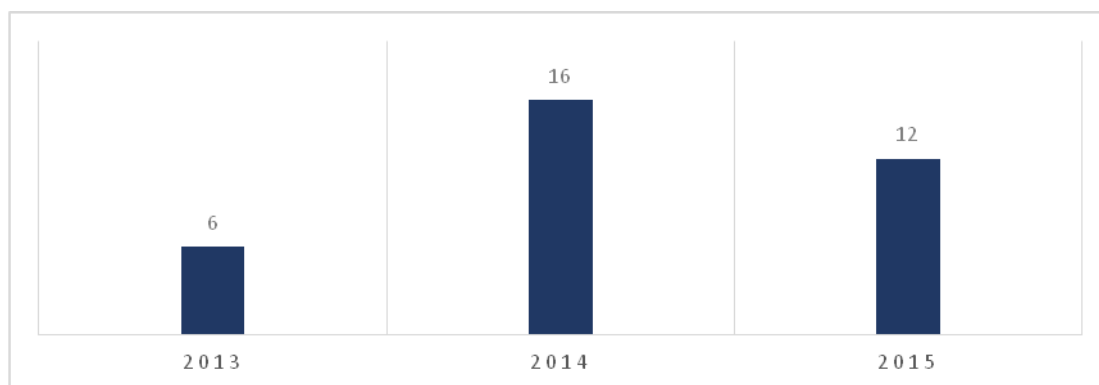
Przemoc w rodzinie

Wsparciem GOPS objęte są także rodziny, w których występuje przemoc domowa. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2015 poz. 1390 z późn. zm.) przemoc w rodzinie, to jednorazowe albo powtarzające

się celowe działanie lub zaniechanie powodujące naruszenie praw lub dóbr osobistych osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Liczba rodzin, którym w 2014 r. udzielono pomocy z tego tytułu wzrosła o 160% w stosunku do roku 2013, a następnie w 2015 roku zmalała o 25%.

Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety. Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni, będący wielokrotnie pod wpływem alkoholu. Często w rodzinach dotkniętych przemocą domową dodatkowo występuje problem alkoholizmu, rodziny te nierzadko dotknięte są ubóstwem, bezrobociem oraz innymi dysfunkcjami.

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Tabela 13. Liczba założonych formularzy „Niebieska Karta” w Gminie Zabrodzie w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.

	2013	2014	2015
Liczba założonych formularzy „Niebieska Karta”, w tym przez:	20	15	11
Pomoc społeczną	1	2	2
Policję	19	12	4

Służbę zdrowia	0	1	5
Liczba zakończonych NK	16	14	12
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	11	14	10
Liczba powołanych grup roboczych	5	4	3
Liczba spotkań grup roboczych	13	6	4
Zapewnienie schronienia w ośrodku interwencji kryzysowej.	2	0	0

Wszystkie rodziny w których występował problem przemocy objęte są monitoringiem ze strony policji oraz pracowników socjalnych.

6.2 Problemy i oczekiwania społeczne na podstawie ankiety

Ankiety ewaluacyjne stanowią nieodłączny element diagnozy problemów społecznych, pojawiających się na terenie gminy. W badaniu kwestionariuszowym udział wzięły łącznie 83 osoby (52 kobiety, 31 mężczyzn). Osoby badane reprezentowały następujące kategorie:

Kategorie wiekowe:

- Do 20 lat - 5
- Od 21 do 30 lat - 25
- Od 31 do 40 lat - 30
- Od 41 do 50 lat - 9
- Od 51 do 60 lat - 6
- Powyżej 60 lat - 7

Stan cywilny:

- panna/kawaler - 28
- zamężna/żonaty - 45
- rozwiedziona/rozwiedziony - 3
- wdowa/wdowiec - 6

Źródło utrzymania:

- własna działalność gospodarcza - 8
- praca zarobkowa - 47
- praca we własnym gospodarstwie rolnym - 9
- emerytura - 7
- renta - 0
- zasiłek dla bezrobotnych - 2
- świadczenia z Ośrodka Pomocy Społecznej - 2

Wykształcenie:

- niepełne podstawowe - 0
- podstawowe - 4
- zasadnicze zawodowe - 13
- średnie - 42
- wyższe - 24

Miejsce zamieszkania:

- miasto - 0
- wieś - 83

- praca dorywcza - 9
- pozostają na utrzymaniu członka rodziny - 7

Powody pozostawania bez pracy wśród ankietowanych osób bezrobotnych:

- nie wiem, jak zdobyć pracę - 3
- nie mam jak do niej dojechać - 4
- za mało/ brak miejsc pracy - 8
- praca legalna nie jest opłacalna - 2
- potrafię poradzić sobie bez pracy - 0
- nie posiadam odpowiednich kwalifikacji - 7
- jestem na rencie/emeryturze - 2
- posiadam orzeczenie o niezdolności do pracy - 0
- mam inne źródło dochodu - 1

Osoby mogące liczyć na pomoc innych w trudnych sytuacjach życiowych:

- zdecydowanie tak - 29
- raczej tak - 33
- trudno powiedzieć - 13
- raczej nie - 8
- zdecydowanie nie - 1

Sytuacja materialna:

- Bardzo słabo - 8
- Słabo - 8
- Dostatecznie - 28
- Dobrze - 31
- Bardzo dobrze - 4
- Nie mam zdania - 2

Sytuacja mieszkaniowa:

- Bardzo słabo - 6
- Słabo - 4
- Dostatecznie - 19
- Dobrze - 40
- Bardzo dobrze - 11
- Nie mam zdania - 2

Liczba osób składających się na gospodarstwo domowe:

- Jedna - 9
- Dwie - 8
- Trzy - 16
- Cztery - 28
- Pięć - 12
- Sześć i więcej - 9

Zarobki netto w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie:

- 0 - 456 zł - 25
- 457 – 1000 zł - 21
- 1001 – 1500 zł - 14
- 1500 – 2000 zł - 10
- powyżej 2000 zł – 9

Działalność w organizacjach:

- Stowarzyszeniu - 13
- Fundacji - 1
- Partii politycznej - 0
- Kole (np. KGW, Łowieckie) - 5
- Związku zawodowym - 1
- Organizacji kościelnej - 9

Spośród ankietowanych osób bezrobotnych 30% za główną przyczynę tego stanu uznało odpowiedź: za mało lub brak miejsc pracy, 26% odpowiedziało, że nie posiada odpowiednich kwalifikacji. 32% respondentów zadeklarowało, iż posiada zarobki netto w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie w granicach 0-456 zł, 26% określiło zarobki netto w granicach 457-1000 zł, 18% posiada zarobki netto od 1001 do 1500 zł, 13% wskazało na 1500-2000 zł, 11% posiada zarobki powyżej 2000 zł na osobę.

W trudnych sytuacjach życiowych na pomoc innych może liczyć 74% respondentów.

64% ankietowanych w ciągu ostatniego roku uczestniczyło w wydarzeniach kulturalno – integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, festyny, uroczystości rocznicowe). Głównym powodem nie uczestniczenia w wydarzeniach kulturalno – integracyjnych organizowanych na terenie gminy wymienianym przez respondentów był braku wolnego czasu – 27%, kolejny to brak środków finansowych – 24%, natomiast na brak informacji o takiej ofercie wskazało 18% badanych.

Ankietowani zostali poproszeni o dokonanie oceny swojej sytuacji materialnej i mieszkaniowej. 43% pytanym dobrze oceniło swoją sytuację materialną, 35% uznało, że jest ona dostateczna, natomiast 20% uznało, że jest ona słaba. Swoją sytuację mieszkaniową dobrze oceniło 62% ankietowanych, a 12% uznało, że jest słaba.

Bezpiecznie na terenie gminy czuje się 59% badanych, 8% nie czuje się bezpiecznie, natomiast 33% nie ma zdania na ten temat.

Ankietowani odpowiadali również na pytanie dotyczące ich aktywności społecznej. Wśród osób badanych w stowarzyszeniach działa 16%, w fundacji 1%, w kole (KGW, Łowieckie) działa 6%, w związku zawodowym 1%, w organizacji kościelnej 11%.

Oprócz przedstawionych powyżej danych, respondenci zostali poproszeni w pierwszej części ankiety o wypełnienie poniższej tabeli określając stopień zadowolenia z podanych warunków życia w Gminie. Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi.

Pytanie / Ocena *	bardzo dobre	dobre	przeciętne	złe	bardzo złe
lokalny rynek pracy	1	12	23	23	9
opieka społeczna	6	49	2	2	1
opieka zdrowotna	9	40	4	4	0
bezpieczeństwo mieszkańców	6	35	12	12	2
edukacja przedszkolna	21	43	2	2	0
szkolnictwo podstawowe	10	46	6	6	0
szkolnictwo gimnazjalne	8	44	6	6	0
dostępność do kultury i rozrywki	13	23	8	8	3
dostępność do sportu i rekreacji	19	30	3	3	2
stan dróg	10	38	9	9	2
stan środowiska naturalnego	13	33	11	11	1
dostęp do internetu	9	37	6	6	6
placówki usługowe	4	35	10	10	1

* Nie wszyscy badani odpowiedzieli na wszystkie pytania

Najbardziej pozytywnie (odpowiadając „Bardzo dobre” lub „Dobre”) ocenili respondenci następujące aspekty życia w Gminie Zabrodzie:

- Edukacja przedszkolna (94%);
- Opieka społeczna (92%);
- Opieka zdrowotna (86%);
- Dostępność do sportu i rekreacji (86%);
- Szkolnictwo podstawowe (82%);
- Szkolnictwo gimnazjalne (81%).

Najmniej usatysfakcjonowani ankietowani okazali się w stosunku do następujących obszarów funkcjonowania gminy (odpowiedź „Złe” lub „Bardzo złe”):

- Lokalny rynek pracy (47%);
- Bezpieczeństwo mieszkańców (21%);
- Dostępność do kultury i rozrywki (20%);
- Dostęp do internetu (19%);
- Placówki usługowe (18%);

- Stan środowiska naturalnego (17%);
- Stan dróg (16%).

Drugie pytanie dotyczyło problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zabrodzie. Ankietowani odpowiadali na następujące pytanie: Czy dostrzega Pan/Pani w Gminie Zabrodzie niżej wymienione problemy społeczne? Należało zaznaczyć jedną z możliwych odpowiedzi.

Problem*	TAK	NIE	NIE WIEM
Alkoholizm	71	4	8
Ubóstwo	51	15	17
Niepelnosprawność	29	24	28
Bezrobocie	67	9	7
Narkomania	11	35	35
Długotrwałe choroby	25	12	45
Problemy opiekuńczo – wychowawcze	25	27	31
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	18	29	34
Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa dom.	16	27	40
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	41	13	29
Brak poczucia bezpieczeństwa	22	32	29
Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	33	32	17
Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego	35	32	16
Przemoc w rodzinie	21	23	37
Niedostateczne zasoby mieszkaniowe	30	21	31
Inne – wskaż jakie: brak komisariatu policji (3), hazard, brak zakładów pracy, zbyt duży dym z komina hodowli kur na osiedlu domów jednorodzinnych			

* Nie wszyscy badani odpowiedzieli na wszystkie pytania

Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że najbardziej dostrzegalnym problemem społecznym w Gminie Zabrodzie jest:

- Alkoholizm (86%);
- Bezrobocie (81%);
- Ubóstwo (61%);
- Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej (49%);

- Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego (42%);
- Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (40%).

Spośród problemów wymienionych powyżej ankietowali uznali, że w pierwszej kolejności powinny być zwalczane następujące problemy (kolejność wg najczęściej wymienianych):

- Alkoholizm (55);
- Bezrobocie (52);
- Ubóstwo (30);
- Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego (13);
- Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej (10);
- Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (10).

Kolejne pytanie dotyczyło kierunków rozwoju Gminy Zabrodzie. Ankietowani wskazywali cztery kierunki rozwoju, które według nich są najważniejsze (1 - najważniejsze, 4 – najmniej ważne).

	Liczba odpowiedzi 1-najważniejsze; 4-najmniej ważne;			
	1	2	3	4
Wsparcie podejmowania przez mieszkańców gminy działalności pozarolniczej (zakładanie firm, agroturystyka)	17	12	7	8
Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie	20	18	11	13
Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	15	15	20	12
Wsparcie samozatrudnienia w usługach na rzecz mieszkańców gminy	7	9	17	10
Działania wspierające jakość edukacji , poprawę dostępności do usług społecznych i kulturalnych.	3	14	6	12
Wpływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy	6	3	8	11
Budowanie wizerunku oraz promocja atrakcyjności gminy	4	1	3	2
Inny (jaki?)	0	0	0	0

Za najważniejsze kierunki rozwoju (suma odpowiedzi „1” i „2”) respondenci wytypowali:

- Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie (38);
- Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy (30);

- Wsparcie podejmowania przez mieszkańców gminy działalności pozarolniczej (zakładanie firm, agroturystyka) (29);
- Działania wspierające jakość edukacji , poprawę dostępności do usług społecznych i kulturalnych (17).

Za najmniej ważne badani mieszkańcy uznali:

- Wsparcie samozatrudnienia w usługach na rzecz mieszkańców gminy;
- Wpływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy;
- Działania wspierające jakość edukacji , poprawę dostępności do usług społecznych i kulturalnych;
- Budowanie wizerunku oraz promocja atrakcyjności gminy

Następne pytanie dotyczyło najważniejszych problemów Gminy. Ankietowani wskazywali (poprzez ponumerowanie) pięć największych problemów Gminy.

	Liczba odpowiedzi: 1-Najważniejsze; 5-Najmniej ważne;				
	1	2	3	4	5
Brak miejsc pracy	43	6	6	2	5
Patologie społeczne	9	19	9	9	2
Przestępczość	1	2	11	6	2
Brak działań artystycznych, kulturalnych i promocyjnych gminy	0	3	3	4	4
Niewystarczająca pomoc socjalna dla najuboższych	2	5	4	2	4
Brak miejsc w przedszkolach	1	4	5	1	2
Zanieczyszczone środowisko	1	3	3	5	2
Zły stan dróg	1	5	9	4	2
Słaby dostęp do opieki społecznej	2	0	1	1	2
Słaby dostęp do opieki zdrowotnej	0	4	7	9	6
Niski poziom oferty edukacyjnej szkół	4	4	2	6	2
Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa	6	2	4	4	11
Niewystarczająca ilość mieszkań	0	2	3	2	3
Dostęp do internetu	1	3	1	2	3
Brak placówki wsparcia dziennego dla seniorów (np. klubu seniora, świetlicy dla seniorów)	0	2	3	10	4
Infrastruktura przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie)	2	9	3	6	6
Inny (proszę podać jaki?): brak placów zabaw, brak klubów dla dzieci (2), brak wystarczającej ilości zajęć pozalekcyjnych dla dzieci szkoły podstawowej, brak komunikacji autobusowej,					

dymiące kominy hodowli kur.

Pięć najważniejszych problemów wytypowanych przez ankietowanych mieszkańców Gminy Zabrodzie, to:

1. Brak miejsc pracy; (jeżeli 1+2+3-(4+5)
2. Patologie społeczne;
3. Zły stan dróg;
4. Przestępczość;
5. Brak miejsc w przedszkolach.

Jeżeli (1+2 -(4+5)

1. Brak miejsc pracy;
2. Patologie społeczne;
3. Brak miejsc w przedszkolach;
4. Niewystarczająca pomoc socjalna dla najuboższych;
5. Zły stan dróg i Niski poziom oferty edukacyjnej szkół.

Ankieta zawiera również pytanie dotyczące skuteczność działań instytucji powołanych do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności? Ankietowani zostali poproszeni o zaznaczenie jednej odpowiedzi przy każdym problemie. Procentowy udział poszczególnych odpowiedzi przedstawia się następująco:

Problem *	Bardzo słabo	Słabo	Dostatecznie	Dobrze	Bardzo dobrze	Nie mam zdania
Ubóstwo	4	14	32	24	2	6
Alkoholizm	7	24	20	19	5	7
Narkomania	5	9	10	13	2	43
Bezrobocie	8	22	31	11	0	9
Nieppełnosprawność	5	4	16	25	1	27
Długotrwałe choroby	3	6	16	22	1	31
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	5	5	16	31	2	22
Problemy opiekuńczo - wychowawcze	3	7	21	26	3	20
Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa dom.	1	10	24	20	2	24
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	5	9	25	19	1	21

Brak poczucia bezpieczeństwa	3	15	25	21	4	13
Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	4	17	22	20	6	10
Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego	4	13	20	27	4	11
Przemoc w rodzinie	3	8	22	15	5	26
Niedostateczne zasoby mieszkaniowe	8	12	13	15	4	27
Inne – wskaż jakie						

* Nie wszyscy badani odpowiedzieli na wszystkie pytania

Najlepiej ankietowani ocenili (odpowiadając „Dobrze” lub „Bardzo dobrze”) działania instytucji pomocowych w rozwiązywaniu następujących problemów:

- Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży (41%);
- Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego (39%);
- Problemy opiekuńczo – wychowawcze (36%);
- Niepełnosprawność (33%).

Najgorzej ankietowani ocenili (odpowiadając „Bardzo słabo” lub „Słabo”) działania instytucji pomocowych w rozwiązywaniu następujących problemów:

- Alkoholizm (38%);
- Bezrobocie (37%);
- Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej (27%);
- Niedostateczne zasoby mieszkaniowe (25%).

6.3 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- położenie geograficzne i walory turystyczne - szacunek do ojczyzny i ojcowizny - przywiązanie do nauki Kościoła i tradycji - duży odsetek osób ze średnim i wyższym wykształceniem - wrodzona zaradność, pracowitość, przedsiębiorczość - dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna, oświatowa, sportowa	- zmniejszająca się liczba urodzeń - niewystarczająca liczba miejsc pracy - brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych - brak infrastruktury socjalnej: mieszkań chronionych, socjalnych - brak świetlic środowiskowych - brak dostępu do opieki medycznej w szkołach - brak specjalnej oferty dla seniorów - brak specjalnej oferty dla osób

- aktywna działalność klubów sportowych - rozwinięta infrastruktura ochrony zdrowia, pomocy społecznej - aktywna działalność Stowarzyszenia na Rzecz Gminy Zabrodzie” Bractwo Zabrodzkie’ i Stowarzyszenie na rzecz ochrony przyrody Anastazewa i Okolic” - aktywna działalność Koła Gospodyń Wiejskich - aktywna działalność Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Biblioteki - sprawne funkcjonowanie grup AA,AL. ANON i AL. ATEEN - aktywna działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego - aktywna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - realizacja programów pomocowych współfinansowanych ze środków zewnętrznych (dożywianie, asystent rodziny itp.) - realizacja projektów finansowanych przez środków UE - rozwinięta współpraca z gminami partnerskimi - otwartość gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi	- niepełnosprawnych - niewystarczająco rozwinięta infrastruktura turystyczna - niewystarczający dostęp do lekarzy specjalistów - niewystarczający dostęp do rehabilitacji medycznej - niewystarczający dostęp do długoterminowej opieki pielęgniarskiej w domu pacjenta - niewystarczająca siatka połączeń komunikacji publicznej pomiędzy miejscowościami
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rozwój przedsiębiorczości - rozwój turystyki, agroturystyki - rozwój handlu, - promocja obszarów „Natura 2000” - rozwój ekonomii społecznej - rozwój społeczeństwa obywatelskiego - wymiana doświadczeń i czerpanie wzorców w ramach gmin partnerskich - wsparcie szkoleniowe - tworzenie i wdrażanie specjalnych programów pomocowych - wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych - rozwój społecznych grup wsparcia - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych - polityka prorodzinna	- migracje ludzi młodych za pracą - rozbicie więzi rodzinnych, społecznych - rozluźnienie standardów moralnych - rozwój patologii/uzależnień - powiększenie się obszaru dysfunkcji rodzinnych - wzrost agresywnych zachowań dzieci i młodzieży - wzrost liczby uzależnionych od alkoholu w tym kobiet - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów - brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw - pogłębiające się ubożenie rodzin ubogich - starzenie się społeczeństwa i stopniowe wyludnienie - izolacja społeczna

	- bierność społeczna - negatywne nastawienie społeczne do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym - choroby psychiczne
--	--

7. Planowanie działań

7.1 Misja i wizja Gminy Zabrodzie

Misja

Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Zabrodzie. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu

Wizja rozwoju społecznego Gminy Zabrodzie:

Gmina Zabrodzie jest gminą, która dąży do tego, aby być gminą kreatywną, bezpieczną, otwartą na potrzeby społeczności. Swoim mieszkańcom chce zapewnić jak najlepsze warunki życia oraz umożliwić realizację planów osobistych, zawodowych i społecznych.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Zabrodzie jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej i społecznej.

Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Zabrodzie może zaowocować ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie strategii spowoduje:

- ☐ poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli,

- ☐ poprawę warunków ich życia,
- ☐ zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- ☐ wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- ☐ poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- ☐ zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do domów pomocy społecznej,
- ☐ wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- ☐ dogodne warunki rozwoju dzieci i młodzieży,

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

7.2 Cele strategiczne, operacyjne i zadania

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Zabrodzie połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- **Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom**
- **Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
- **Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym**
- **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań	Wykonawcy	Budżet
Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i uzależnieniom oraz zapobieganie ich skutkom	Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych	PUP, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe i inne	PUP, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	GOPS, PUP	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja staży zawodowych	PUP, GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Spotkania z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych	Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Spotkania z doradcą zawodowym	GOPS, PUP	Środki własne i zewnętrzne
	Pobudzanie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy	Stworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących	PUP, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie, w tym agroturystyki	PUP, UG,	Środki własne i zewnętrzne
		Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	PUP, UG,	Środki własne i zewnętrzne
		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne

	Poprawa samooceny, motywacji do zmian oraz aktywności życiowej	Warsztaty kompetencji społecznych	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem	Dożywianie	UG, GOPS, SZKOŁY	Środki własne i zewnętrzne
		Przeprowadzenie akcji „Otwarte serce – pomocna dłoń” (zbiórka przedświąteczna)	GOPS, Szkoły, GOK	Środki własne i zewnętrzne
		Pomoc finansowa	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Współpraca z Bankiem żywności, Caritasem, itp.	GOPS, Organizacje Pozarządowe, Związki wyznaniowe	Środki własne i zewnętrzne
	Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie	GOPS, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Działania Zespołu Interdyscyplinarnego o grup roboczych	GOPS, Policja, Szkoły, Służba Zdrowia, Kuratorzy Sądowi	Środki własne i zewnętrzne
		Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców	GOPS, Policja, Kuratorzy Sądowi, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wzrost kompetencji rodzicielskich	Warsztaty kompetencji rodzicielskich	GOPS, Szkoły, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Praca Socjalna z rodziną	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wsparcie asystenta rodziny	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Wspomaganie	Prowadzenie prac z	Szkoły, GOK	Środki własne

	rozwoju dzieci i młodzieży	uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów		i zewnętrzne
		Organizacja zajęć wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów	Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych	Kluby Sportowe, UG, Szkoły, Organizacje Pozarządowe, GKRPA	Środki własne i zewnętrzne
		Udział dzieci i młodzieży w rozgrywkach piłki nożnej	UG, szkoły, Kluby Sportowe	Środki własne i zewnętrzne
	Popularyzacja aktywnego wypoczynku poprzez uprawnianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych o „Puchar Wójta Gminy Zabrodzie”	Kluby Sportowe	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	Szkoły, GOK, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	Szkoły, GOK	Środki własne i zewnętrzne
	Wspomaganie rodzin w procesie wychowania	Diagnoza potrzeb uczniów	Szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych	Szkoły, GOK	Środki własne i zewnętrzne
		Zintegrowanie	Szkoły, GOPS,	Środki własne

		działań na rzecz dziecka i rodziny przez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, pomocy społecznej i służby zdrowia, sadu i kuratorów sądowych, policji, NGO i kościoła	Policja, Służba Zdrowia	i zewnętrzne
		Prowadzenie spotkań z pedagogiem, psychologiem, logopedą	Szkoły, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja pomocy materialnej i emocjonalnej w trudnej sytuacji życiowej	GOPS, UG, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
	Kształtowanie właściwych postaw społecznych	Prelekcje spotkania z przedstawicielami służb publicznych	Szkoły, GKRPA, GOK, GBP	Środki własne i zewnętrzne
		Udział w projektach i kampaniach wojewódzkich, ogólnopolskich	GOPS, Szkoły, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich	GOPS, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Budowanie pozytywnego systemu wartości poprzez organizację spotkań, warsztatów	GOK, Szkoły, GOPS, GKRPA	Środki własne i zewnętrzne
	Promocja kultury	Organizacja konkursów dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, młodzieży i	Szkoły i przedszkola, GOK, UG	Środki własne i zewnętrzne

		dorosłych		
		Organizacja spotkań autorskich i wykładów, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw	Szkoły, GOK	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie kół zainteresowań	Szkoły, GOK, Biblioteka	Środki własne i zewnętrzne
		Organizowanie spektakli, przedstawień teatralnych dla społeczności	GOK, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne)	GOK, szkoły, Przedszkola, Biblioteka	Środki własne i zewnętrzne
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Prowadzenie warsztatów regionalnych dla dzieci i młodzieży	GOK, Organizacje Pozarządowe,	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej	GOK, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Prezentacja twórców ludowych,	GOK, UG	Środki własne i zewnętrzne
	Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, UG, GOK	Środki własne i zewnętrzne

		prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych, spotkań, konkursów, olimpiad		
		Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczek dydaktycznych)	GOPS, UG, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie ogólnego poradnictwa rodzinnego (pracownicy socjalni, pedagodzy, psycholodzy, terapeuci, prawnicy, mediatorzy)	GOPS, GKRPA, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
	Wdrażanie do życia w rodzinie	Prowadzenie zajęć wychowujących do życia w rodzinie, budowanie pozytywnego obrazu rodzin, w tym rodzin wielodzietnych	Szkoły, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja konkursów promujących rodzinę, organizacja pikników rodzinnych	Szkoły, GOK, GKRPA, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
	Wychowanie zdrowotne	Organizacja akcji profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia	GOK, GKRPA, GOPS, Placówki Służby Zdrowia, Biblioteka, Szkoły, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne

		Udział w różnych programach edukacyjnych	Szkoły	
		Udział w programach: „Szlanka mleka” i „Owoce w szkole”	Szkoły, Przedszkola	Środki własne i zewnętrzne
		Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas ”	GOK, Szkoły, UG	
		Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkania z przedstawicielami służb publicznych, szkolenia dla nauczycieli np. niebieska Karta	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, GOK, Szkoły, Stowarzyszenia, Związki Wyznaniowe, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	Aktywizacja i integracja osób starszych i niepełnosprawnych	Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka	UG, Szkoły, GOK, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie zajęć z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, w tym kursów komputerowych, warsztatów, aktywizujących dla seniorów	GOK, UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Program integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie	Organizacje Pozarządowe, GOPS, GOK,	Środki własne i zewnętrzne

		tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	UG, Biblioteka	
		Udział w ogólnopolskich akcjach charytatywnych	GOK, Organizacje Pozarządowe, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Program integracji osób zdrowych z niepełnosprawnymi	Szkoły,	Środki własne i zewnętrzne
		Praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami	GOPS,	Środki własne i zewnętrzne
		Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób	Szkoły, przedszkola, UG, GOK	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja wycieczek, wyjazdów integracyjnych	UG, organizacje pozarządowe, GOK, Szkoły	Środki własne i zewnętrzne
		Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych w sferze sportu, rekreacji i kultury, w tym likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	UG	Środki własne i zewnętrzne

	Świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym, przewlekle chorym	Prowadzenie poradnictwa, konsultacji i informacji gdzie świadczona byłaby pomoc psychologiczna, prawna, medyczna i geriatryczna	GOPS, UG, Służba Zdrowia	Środki własne i zewnętrzne
		Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych	GOPS, UG	Budżet państwa
		Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	GOPS, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Zabezpieczenie miejsc socjalnych	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zajęć rehabilitacyjnych oraz zakupu leków	PFRON, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne

	Poprawa funkcjonowania w środowisku i zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności	Organizacja dowozów uczniów niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych i innych zajmujących się rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych	UG	Środki własne i zewnętrzne
		Zapewnienie osobom niepełnosprawnym wsparcia w placówkach wsparcia dziennego - kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy	GOPS	Środki własne i zewnętrzne
		Organizacja pomocy sąsiedzkiej	GOPS, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
		Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	UG	Środki własne i zewnętrzne
Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego	Aktywizacja, integracja, wsparcie	Organizacja konferencji, spotkań (zebrania wiejskie)	GOPS, UG, GOK	Środki własne i zewnętrzne
		Współpraca z NGO w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych, wyznaczanie celów do rozwoju	UG, GOPS	Środki własne i zewnętrzne
	Aktywizacja do działania na rzecz swojej społeczności poprzez	Rozwijanie sieci stowarzyszeń, organizacji oraz fundacji działających w	UG	Środki własne i zewnętrzne

	zakładanie organizacji pozarządowych	obszarze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym oraz wspieranie i promowanie ich działalności na terenie Gminy Zabrodzie		
		Włączanie NGO oraz podmiotów ekonomii społecznej w działania nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych	UG, GOPS, GOK, GKRPA	Środki własne i zewnętrzne
		Zachęcanie mieszkańców do wspierania inicjatyw lokalnych oraz działalności wolontaryjnej	UG, Organizacje Pozarządowe, GOPS, GOK,	Środki własne i zewnętrzne
		Wspomaganie grup obywatelskich w zakładaniu organizacji pozarządowych,	UG, GOPS, Organizacje Pozarządowe	Środki własne i zewnętrzne
	Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej	Odpowiednia ilość zatrudnionych pracowników socjalnych w GOPS w odniesieniu do wymogów ustawowych	Kierownik GOPS, Wójt Gminy	Środki własne i zewnętrzne
		Stałe doszkącanie kadry pomocy społecznej i osób zajmujących się terapią uzależnień oraz przemocą w rodzinie	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne
		Utworzenie podstrony GOPS, przeszkolenie pracowników Ośrodka w	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne

		zakresie obsługi klienta droga elektroniczną		
		Rozwijanie infrastruktury socjalnej w Gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie w razie potrzeby nowych	GOPS, UG	Środki własne i zewnętrzne

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Gminie Zabrodzie w obszarze polityki społecznej: Urząd Gminy, GOPS, GOK, GBP, szkoły, przedszkola, NZOZ, OSP, organizacje pozarządowe.

7.3 Harmonogram wdrażania strategii

Cele operacyjne	Kierunki działań	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych										
	Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe i inne										
	Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne										
	Organizacja staży zawodowych										
	Spotkania z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych										
	Spotkania z doradcą zawodowym										

Pobudzanie lokalnych inicjatyw społecznych do rozwiązywania problemów rynku pracy	Stworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących										
	Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie, w tym agroturystyki										
	Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy										
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej										
Poprawa samooceny, motywacji do zmian oraz aktywności życiowej	Warsztaty kompetencji społecznych										
Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem	Dożywianie										
	Przeprowadzenie akcji „Otwarte serce – pomocna dłoń” (zbiórka przedświąteczna)										
	Pomoc finansowa										
	Współpraca z Bankiem żywności, Caritasem, itp.										
Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe										
	Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie										
	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych										
	Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców										
Wzrost kompetencji rodzicielskich	Warsztaty kompetencji rodzicielskich										
	Praca Socjalna z rodziną										

	Wsparcie asystenta rodziny										
Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów										
	Organizacja zajęć wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów										
	Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych										
	Udział dzieci i młodzieży w rozgrywkach piłki nożnej										
Popularyzacja aktywnego wypoczynku poprzez uprawnianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych o „Puchar Wójta Gminy Zabrodzie”										
	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych										
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych										
Wspomaganie rodzin w procesie wychowania	Diagnoza potrzeb uczniów										
	Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych										
	Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny przez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu										

	i kuratorów sądowych, policji, NGO i kościoła										
	Prowadzenie spotkań z pedagogiem, psychologiem, logopedą										
	Organizacja pomocy materialnej i emocjonalnej w trudnej sytuacji życiowej										
Kształtowanie właściwych postaw społecznych	Prelekcje spotkania z przedstawicielami służb publicznych										
	Udział w projektach i kampaniach wojewódzkich, ogólnopolskich										
	Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich										
	Budowanie pozytywnego systemu wartości poprzez organizację spotkań, warsztatów										
Promocja kultury	Organizacja konkursów dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, młodzieży i dorosłych										
	Organizacja spotkań autorskich i wykładów, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw										
	Prowadzenie kół zainteresowań										
	Organizowanie spektakli, przedstawień teatralnych dla społeczności										
	Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne,										

	plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne)									
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Prowadzenie warsztatów regionalnych dla dzieci i młodzieży									
	Organizacja konkursów o tematyce regionalnej									
	Prezentacja twórców ludowych,									
Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych, spotkań, konkursów, olimpiad									
	Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczek dydaktycznych)									
	Prowadzenie ogólnego poradnictwa rodzinnego (pracownicy socjalni, pedagodzy, psycholodzy, terapeuci, prawnicy, mediatorzy)									
Wdrażanie do życia w rodzinie	Prowadzenie zajęć wychowujących do życia w rodzinie, budowanie pozytywnego obrazu rodzin, w tym rodzin wielodzietnych									
	Organizacja konkursów promujących rodzinę, organizacja pikników rodzinnych									
Wychowanie	Organizacja akcji									

zdrowotne	profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia									
	Udział w różnych programach edukacyjnych									
	Udział w programach: „Szlanka mleka” i „Owoce w szkole”									
	Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas ”									
	Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkania z przedstawicielami służb publicznych, szkolenia dla nauczycieli n. Niebieska Karta									
Aktywizacja i integracja osób starszych i niepełnosprawnych	Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka									
	Prowadzenie zajęć z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, w tym kursów komputerowych, warsztatów, aktywizujących dla seniorów									
	Program integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie									
	Udział w									

	ogólnopolskich akcjach charytatywnych										
	Program integracji osób zdrowych z niepełnosprawnymi										
	Praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami										
	Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób										
	Organizacja wycieczek, wyjazdów integracyjnych										
	Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych w sferze sportu, rekreacji i kultury, w tym likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej										
Świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym starszym, przewlekle chorym	Prowadzenie poradnictwa, konsultacji i informacji gdzie świadczona byłaby pomoc psychologiczna, prawna, medyczna i geriatryczna										
	Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych										
	Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym										

	i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy									
	Zabezpieczenie miejsc socjalnych									
	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zajęć rehabilitacyjnych oraz zakupu leków									
	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym									
Poprawa funkcjonowania w środowisku i zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności	Organizacja dowozów uczniów niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych i innych zajmujących się rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych									
	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym wsparcia w placówkach wsparcia dziennego - kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy									
	Organizacja pomocy sąsiedzkiej									
	Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej									
Aktywizacja, integracja, wsparcie	Organizacja konferencji, spotkań (zebrania wiejskie)									
	Współpraca z NGO w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej									
	Wspólne									

	diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych, wyznaczanie celów do rozwoju									
Aktywizacja do działania na rzecz swojej społeczności poprzez zakładanie organizacji pozarządowych	Rozwijanie sieci stowarzyszeń, organizacji oraz fundacji działających w obszarze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym oraz wspieranie i promowanie ich działalności na terenie Gminy Zabrodzie									
	Włączanie NGO oraz podmiotów ekonomii społecznej w działania nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych									
	Zachęcanie mieszkańców do wspierania inicjatyw lokalnych oraz działalności wolontaryjnej									
	Wspomaganie grup obywatelskich w zakładaniu organizacji pozarządowych,									
Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej	Odpowiednia ilość zatrudnionych pracowników socjalnych w GOPS w odniesieniu do wymogów ustawowych									
	Stałe doskonalenie kadry pomocy społecznej i osób zajmujących się terapią uzależnień oraz przemocą w rodzinie									

	Utworzenie podstrony GOPS, przeszkolenie pracowników Ośrodka w zakresie obsługi klienta drogą elektroniczną										
	Rozwijanie infrastruktury socjalnej w Gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie w razie potrzeby nowych										

7.4 Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Zabrodzie,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

Ramy finansowe strategii obejmują szacunkowe środki przeznaczone na jej realizację, a finansowane z budżetu gminy. Na etapie tworzenia strategii trudno jest oszacować środki, które mogą zostać pozyskane przez realizatorów strategii z innych źródeł, np. w drodze projektów konkursowych, sponsoringu.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zabrodzie przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2012-2014 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2013 i 2014 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

Model zawiera następujące moduły, w których szacowana jest wielkość :

-851 Ochrona Zdrowia (85153-Przeciwdziałanie narkomanii; 85154-Przeciwdziałanie alkoholizmowi)

- 852 Pomoc społeczna

- 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

W prognozie na lata 2016-2017 zastosowano średnią wzrostu 7,5 % wyliczoną na podstawie średnich wydatków na politykę społeczną w latach 2012-2014 przy uwzględnieniu przewidywanej kwoty wydatków na wypłatę wyrównania świadczeń pielęgnacyjnych oraz podwyższenia kwoty świadczenia na niepełnosprawne dziecko w związku z nowelizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych. Na następne lata przyjęto wskaźnik 2.5% wzrostu w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Zabrodziu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki społecznej
1	2016	3.317.460,00
2	2017	3.400.937,00
3	2018	3.485.960,00
4	2019	3.573.109,00
5	2020	3.662.438,00
6	2021	3.753.999,00
7	2022	3.847.849,00
8	2023	3.944.045,00
9	2024	4.042.646,00
10	2025	4.143.712,00

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Zabrodzie przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych w latach 2012-2014 opracowaną na podstawie oceny wydatków za rok 2013 i 2014 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

W prognozie na lata 2016-2025 przyjęto wskaźnik 2.5% wzrostu w skali roku wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych

przewidywany na podstawie danych własnych Gminy w Zabrodziu i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1	2016	7.741.012,00	445.500,00	2.000,00
2	2017	7.934.537,00	456.638,00	2.050,00
3	2018	8.132.900,00	468.054,00	2.102,00
4	2019	8.336.226,00	479.755,00	2.155,00
5	2020	8.544.632,00	491.749,00	2.209,00
6	2021	8.758.248,00	504.043,00	2.267,00
7	2022	8.977.204,00	516.644,00	2.321,00
8	2023	9.201.634,00	529.560,00	2.379,00
9	2024	9.431.675,00	542.799,00	2.438,00
10	2025	9.667.469,00	556.369,00	2.499,00

7.5 Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zabrodzie na lata 2016–2025 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Zabrodzie,
- Program współpracy Gminy Zabrodzie z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie.

IV. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych. Zarządzanie realizacją strategii należy do GOPS w Zabrodziu.

Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający Strategię w oparciu o:

- monitoring wskaźnikowy – w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć
- monitoring społeczny – na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne.

Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego, poszczególnych zadań i projektów będzie mierzony raz na trzy lata poczynając od 2018 roku.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy Zabrodzie, a w jego skład wejdą min. przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej realizacji.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zabrodzie. Dodatkowo dane uzyskane dzięki wykorzystaniu ankiet oraz szerokiego udziału mieszkańców służyć będą ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii.

Wskaźniki ewaluacyjne

Rozróżniamy następujące rodzaje wskaźników:

- wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/ projektu;

w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. liczba dni pracy ekspertów czy koszt budowy mieszkania socjalnego;

- wskaźniki wyników, odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/ projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych) lub finansowy (zmniejszenie kosztów leczenia);
- wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/ projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie – krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:

- a) oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;
- b) oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów - niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą:

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki
Wzrost kompetencji i wiedzy potrzebnej na rynku pracy	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych	- liczba przeprowadzonych kursów i szkoleń - liczba osób, które uczestniczyły w kursach i szkoleniach
	Usługi poradnictwa zawodowego: spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe i inne	- liczba godzin poradnictwa zawodowego - liczba przeprowadzonych warsztatów grupowych
	Usługi poradnictwa psychologicznego spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne	- liczba godzin poradnictwa, warsztatów - liczba osób, które skorzystały z porad
	Organizacja staży zawodowych	- liczba zorganizowanych staży zawodowych
	Spotkania z przedstawicielami szkół ponadgimnazjalnych	- liczba zorganizowanych spotkań
	Spotkania z doradcą zawodowym	- liczba spotkań - liczba osób uczestniczących w spotkaniach
Pobudzanie lokalnych inicjatyw społecznych do	Stworzenie partnerstwa lokalnego na rzecz aktywizacji osób niepracujących	- liczba oraz forma wspólnych działań

rozwiązywania problemów rynku pracy	Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie, w tym agroturystyki	- ilość powstałych gospodarstw agroturystycznych - ilość podjętych inicjatyw wspierających przedsiębiorczość - ilość wspartych podmiotów
	Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	- ilość podjętych inicjatyw wspierających przedsiębiorców - ilość wspartych podmiotów - ilość utworzonych miejsc pracy
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej	- liczba utworzonych PES
Ograniczenie marginalizacji spowodowanej ubóstwem	Dożywianie	- kwota wydatków przeznaczona na dożywianie
	Przeprowadzenie akcji „Otwarte serce – pomocna dłoń” (zbiórka przedświąteczna)	- liczba osób objętych pomocą
	Pomoc finansowa	- kwota udzielonych świadczeń - liczba osób, rodzin korzystających z pomocy finansowej
	Współpraca z Bankiem żywności, Caritasem, itp.	- liczba podmiotów, z którymi nawiązano współpracę
Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	- liczba utworzonych grup wsparcia
	Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie	- liczba udzielonych porad
	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego grup roboczych	- liczba podjętych działań przez ZI, grupy robocze
	Program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców	- liczba osób objętych programem
Wzrost kompetencji rodzicielskich	Warsztaty kompetencji rodzicielskich	- liczba warsztatów - liczba osób biorących udział w warsztatach
	Praca Socjalna z rodziną	- liczba rodzin objętych pomocą
	Wsparcie asystenta rodziny	- liczba asystentów udzielających wsparcia - liczba osób/rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła	- liczba godzin zajęć pozalekcyjnych

	zainteresowań, przygotowanie do konkursów	- liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych
	Organizacja zajęć wyrównawczych z poszczególnych przedmiotów	- liczba godzin zajęć wyrównawczych - liczba uczniów biorących udział w zajęciach wyrównawczych
	Organizacja zajęć sportowych, rekreacyjnych, turystyczno-krajoznawczych	- liczba godzin zajęć sportowych - liczba uczniów biorących udział w zajęciach sportowych
	Udział dzieci i młodzieży w rozgrywkach piłki nożnej	- liczba dzieci i młodzieży biorących udział w rozgrywkach sportowych
Popularyzacja aktywnego wypoczynku poprzez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych o „Puchar Wójta Gminy Zabrodzie”	- liczba zorganizowanych zawodów sportowych
	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	- liczba osób biorących udział w zawodach sportowych
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	- liczba zorganizowanych wycieczek - liczba osób uczestniczących w wycieczkach
Wspomaganie rodzin w procesie wychowania	Diagnoza potrzeb uczniów	- liczba ankietowanych uczniów
	Prowadzenie zajęć specjalistycznych, w tym dydaktyczno-wyrównawczych, kół zainteresowań, warsztatów plastycznych, muzycznych, technicznych, teatralnych i innych	- liczba godzin zajęć specjalistycznych - liczba osób biorących udział w zajęciach specjalistycznych
	Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny przez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu i kuratorów sądowych, policji, NGO i kościoła	- liczba i rodzaj podjętych działań
	Prowadzenie spotkań z pedagogiem, psychologiem, logopedą	- liczba spotkań ze specjalistami - liczba osób uczestniczących w poszczególnych spotkaniach
	Organizacja pomocy materialnej	- liczba osób

	i emocjonalnej w trudnej sytuacji życiowej	korzystających z pomocy materialnej i emocjonalnej - liczba i rodzaj oferowanej pomocy
Kształtowanie właściwych postaw społecznych	Prelekcje spotkania z przedstawicielami służb publicznych	- liczba spotkań z przedstawicielami służb publicznych - liczba osób uczestniczących w prelekcjach, spotkaniach
	Udział w projektach i kampaniach wojewódzkich, ogólnopolskich	- liczba projektów, kampanii
	Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich	- liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych
	Budowanie pozytywnego systemu wartości poprzez organizację spotkań, warsztatów	- liczba spotkań, warsztatów
Promocja kultury	Organizacja konkursów dla dzieci przedszkolnych i szkolnych, młodzieży i dorosłych	- liczba zorganizowanych konkursów - liczba dzieci, młodzieży i dorosłych biorących udział w konkursach
	Organizacja spotkań autorskich i wykładów, spotkania z ludźmi kultury i sztuki, organizacja widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw	- liczba zorganizowanych spotkań, wykładów, widowisk, spektakli, recitali, festiwali, wystaw - liczba osób uczestniczących w ww. przedsięwzięciach promujących kulturę
	Prowadzenie kół zainteresowań	- liczba dostępnych kół zainteresowań - liczba uczestników
	Organizowanie spektakli, przedstawień teatralnych dla społeczności	- liczba zorganizowanych spektakli, przedstawień
	Rozwijanie wśród dzieci i młodzieży różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne)	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w poszczególnych warsztatach
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Prowadzenie warsztatów regionalnych dla dzieci i młodzieży	- liczba godzin warsztatów - liczba uczestników

	Organizacja konkursów o tematyce regionalnej	- liczba konkursów
	Prezentacja twórców ludowych,	- liczba spotkań, prezentacji
Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych patologią	Zapobieganie przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych, spotkań, konkursów, olimpiad	- liczba kampanii informacyjnych, zajęć edukacyjnych, spotkań, konkursów
	Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla młodzieży szkolnej (stypendia, dofinansowanie udziału w ofercie kulturalnej oraz wycieczek dydaktycznych)	- liczba typów form wsparcia - liczba osób korzystających z poszczególnych form wsparcia
	Prowadzenie ogólnego poradnictwa rodzinnego (pracownicy socjalni, pedagodzy, psychologodzy, terapeuci, prawnicy, mediatorzy)	- liczba osób korzystających z poradnictwa
Wdrażanie do życia w rodzinie	Prowadzenie zajęć wychowujących do życia w rodzinie, budowanie pozytywnego obrazu rodzin, w tym rodzin wielodzietnych	liczba godzin przeprowadzonych zajęć - liczba osób biorących udział w zajęciach
	Organizacja konkursów promujących rodzinę, organizacja pikników rodzinnych	liczba przeprowadzonych konkursów - liczba zorganizowanych pikników rodzinnych
Wychowanie zdrowotne	Organizacja akcji profilaktycznych w tym konkursów i akcji plakatowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia	- liczba akcji profilaktycznych, plakatowych
	Udział w różnych programach edukacyjnych	- liczba programów edukacyjnych - liczba uczestników
	Udział w programach: „Szkłanka mleka” i „Owoce w szkole”	- liczba szkół biorących udział w programie - liczba osób korzystających z programu
	Realizacja programu „Czyste powietrze wokół nas”	- liczba szkół biorących udział w programie
	Kształtowanie postaw asertywnych wobec nałogów poprzez organizowanie akcji o tematyce profilaktycznej, gazetki o tematyce profilaktycznej, spotkania z przedstawicielami służb publicznych, szkolenia dla nauczycieli np. Niebieska Karta	- liczba akcji, gazetek o tematyce profilaktycznej - liczba spotkań z przedstawicielami służb publicznych - liczba szkoleń dla nauczycieli - liczba osób uczestniczących w akcjach, spotkaniach,

		szkoleniach
Aktywizacja i integracja osób starszych i niepełnosprawnych	Organizacja wspólnych imprez, uroczystości integracyjnych, np. wigilii dla starszych i samotnych, Dnia Seniora, Dnia Babci i Dziadka	- liczba imprez, uroczystości integracyjnych - liczba osób uczestniczących w imprezach, uroczystościach integracyjnych
	Prowadzenie zajęć z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, w tym kursów komputerowych, warsztatów, aktywizujących dla seniorów	liczba godzin zajęć dla osób starszych i niepełnosprawnych - liczba osób uczestniczących w zajęciach
	Program integracji międzypokoleniowej, podtrzymywanie tradycji regionalnych; wykorzystywanie wiedzy seniorów o historii, kulturze i regionie	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
	Udział w ogólnopolskich akcjach charytatywnych	- liczba osób uczestniczących
	Program integracji osób zdrowych z niepełnosprawnymi	- liczba osób objętych programem
	Praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami	- liczba osób objętych pracą socjalną
	Prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i przedszkolach kształtujących właściwą postawę wobec osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizujących do podejmowania działań samopomocowych na rzecz tych osób	- liczba i rodzaj podjętych działań
	Organizacja wycieczek, wyjazdów integracyjnych	- liczba zorganizowanych wyjazdów, wycieczek
	Zwiększenie dostępności oraz podniesienie jakości usług społecznych w sferze sportu, rekreacji i kultury, w tym likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	- liczba zlikwidowanych barier - rodzaj przeprowadzonych działań
Świadczenie pomocy osobom niepełnosprawnym, starszym, przewlekle chorym	Prowadzenie poradnictwa, konsultacji i informacji gdzie świadczona byłaby pomoc psychologiczna, prawna, medyczna i geriatryczna	- liczba osób korzystających z pomocy
	Wypłacanie zasiłków stałych, pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłków losowych	- liczba wypłaconych zasiłków (kwota) - liczba beneficjentów zasiłków
	Świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osobom niepełnosprawnym i samotnym, które ze względu na wiek, chorobę lub inne dysfunkcje wymagają pomocy	- liczba świadczonych usług opiekuńczych - liczba beneficjentów usług opiekuńczych
	Zabezpieczenie miejsc socjalnych	- liczba miejsc socjalnych

	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, zajęć rehabilitacyjnych oraz zakupu leków	- liczba dofinansowań - kwota dofinansowania
	Praca socjalna z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz ich opiekunami	- liczba osób objętych pracą socjalną
	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym	- liczba interwencji, działań wspierających NGO
Poprawa funkcjonowania w środowisku i zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności	Organizacja dowozów uczniów niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych i innych zajmujących się rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych	- liczba osób korzystających z dowozu
	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym wsparcia w placówkach wsparcia dziennego - kierowanie do Środowiskowego Domu Samopomocy	- liczba osób skierowanych do ŚDS
	Organizacja pomocy sąsiedzkiej	- liczba osób zaangażowanych w pomoc
	Likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej	- liczba zlikwidowanych barier
Aktywizacja, integracja, wsparcie	Organizacja konferencji, spotkań (zebrania wiejskie)	- liczba konferencji, spotkań
	Współpraca z NGO w zakresie zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej	- liczba i rodzaj współpracy
	Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych, wyznaczanie celów do rozwoju	- liczba wspólnych działań
Aktywizacja do działania na rzecz swojej społeczności poprzez zakładanie organizacji pozarządowych	Rozwijanie sieci stowarzyszeń, organizacji oraz fundacji działających w obszarze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym oraz wspieranie i promowanie ich działalności na terenie Gminy Zabrodzie	- liczba organizacji, którym udzielono wsparcia
	Włączanie NGO oraz podmiotów ekonomii społecznej w działania nakierowane na rozwiązywanie problemów społecznych	- liczba i rodzaj podjętych działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
	Zachęcanie mieszkańców do wspierania inicjatyw lokalnych oraz działalności wolontariackiej	- liczba wolontariuszy
	Wspomaganie grup obywatelskich w zakładaniu organizacji pozarządowych,	- liczba utworzonych organizacji pozarządowych
Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej	Odpowiednia ilość zatrudnionych pracowników socjalnych w GOPS w odniesieniu do wymogów ustawowych	- liczba pracowników OPS
	Stałe doszktałcanie kadry pomocy społecznej	- liczba odbytych

	i osób zajmujących się terapią uzależnień oraz przemocą w rodzinie	szkoleń, kursów przez osoby zajmujących się terapią uzależnień oraz przemocą w rodzinie
	Utworzenie podstrony GOPS, przeszkolenie pracowników Ośrodka w zakresie obsługi klienta drogą elektroniczną	- liczba wejść na podstronę
	Rozwijanie infrastruktury socjalnej w Gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz tworzenie w razie potrzeby nowych	- rodzaj poszerzonej oferty

W każdym realizowanym zadaniu zostaną zidentyfikowane wskaźniki, przed rozpoczęciem realizacji - zaplanowane, na końcu - osiągnięte. Każde zadanie zostanie podsumowane raportem pisemnym, przekazywanym do koordynatora strategii.

Wzór raportu:

zadanie/ projekt	instytucja/ organizacja realizująca	zaplanowane wskaźniki osiągnięć	osiągnięte wskaźniki	źródła danych
nazwa i opis, cele		twarde	twarde	ankiety, listy obecności, dokumenty projektu, itp.
		miękkie	miękkie	

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna jej ocena – jej zaplanowania, wdrożenia i rezultatów. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób bezrobotnych);

- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych);

- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np. ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania.

Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

- Planowanie ewaluacji GSRPS obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;

- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);
- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;
- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategii czy innych zainteresowanych stron;
- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji;

Załączniki

ANKIETA

Drodzy mieszkańcy Gminy Zabrodzie,

niniejsza ankieta została przygotowana w celu poznania Państwa potrzeb, oczekiwań i poglądów na bliskie Nam wszystkim tematy dotyczącej naszej gminy i jej mieszkańców. Ankieta posłuży Nam podczas opracowywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Mamy nadzieję, że dzięki Państwa opinii uda się zaplanować i wprowadzić działania zmierzające ku poprawie obecnej sytuacji mieszkańców.

Wypełnione ankiety proszę składać w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Wł. St. Reymonta 51 w Zabrodziu, pokój nr 3.

Tadeusz Michalik

Wójt Gminy Zabrodzie

Ankieta jest anonimowa!

1. Jak ocenia Pan/Pani warunki życia w Gminie Zabrodzie?

(proszę zaznaczyć tylko jedną z odpowiedzi)

Pytanie / Ocena	bardzo dobre	dobrze	przeciętne	złe	bardzo złe
lokalny rynek pracy	?	?	?	?	?
opieka społeczna	?	?	?	?	?
opieka zdrowotna	?	?	?	?	?
bezpieczeństwo mieszkańców	?	?	?	?	?
edukacja przedszkolna	?	?	?	?	?
szkolnictwo podstawowe	?	?	?	?	?
szkolnictwo gimnazjalne	?	?	?	?	?
dostępność do kultury i rozrywki	?	?	?	?	?
dostępność do sportu i rekreacji	?	?	?	?	?
stan dróg	?	?	?	?	?
stan środowiska naturalnego	?	?	?	?	?

dostęp do internetu	?	?	?	?	?
placówki usługowe	?	?	?	?	?

2. Czy dostrzega Pan/Pani, w Gminie Zabrodzie niżej wymienione problemy społeczne? (proszę zaznaczyć tylko jedną z odpowiedzi)

Problem	TAK	NIE	NIE WIEM
Alkoholizm	☐	☐	☐
Ubóstwo	☐	☐	☐
Niepełnosprawność	☐	☐	☐
Bezrobocie	☐	☐	☐
Narkomania	☐	☐	☐
Długotrwałe choroby	☐	☐	☐
Problemy opiekuńczo – wychowawcze	☐	☐	☐
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	☐	☐	☐
Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa dom.	☐	☐	☐
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	☐	☐	☐
Brak poczucia bezpieczeństwa	☐	☐	☐
Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	☐	☐	☐
Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego	☐	☐	☐
Przemoc w rodzinie	☐	☐	☐
Niedostateczne zasoby mieszkaniowe	☐	☐	☐
Inne – wskaż jakie.....	☐	☐	☐

3. Które z zaznaczonych przez Pana/Panią problemy społeczne w punkcie nr. 2 powinny być zwalczane w pierwszej kolejności (proszę wymienić trzy najważniejsze).

a).....

b).....

c).....

4. Proszę wskazać (poprzez numerację) cztery kierunki rozwoju, które według Pani/Pana są najważniejsze. (numerować proszę od najważniejszego do najmniej ważnego).

Wsparcie podejmowania przez mieszkańców gminy działalności pozarolniczej (zakładanie firm, agroturystyka)

Promocja zatrudnienia oraz wspomaganie przedsiębiorczości w gminie	
Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	
Wsparcie samozatrudnienia w usługach na rzecz mieszkańców gminy	
Działania wspierające jakość edukacji , poprawę dostępności do usług społecznych i kulturalnych.	
Wpływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej gminy	
Budowanie wizerunku oraz promocja atrakcyjności gminy	
Inny (jaki?)	

5. Proszę wskazać (poprzez ponumerowanie) pięć Pani/Pana zdaniem największych problemów Gminy. (numerować proszę od najważniejszego do najmniej ważnego)

Brak miejsc pracy	
Patologie społeczne	
Przestępczość	
Brak działań artystycznych, kulturalnych i promocyjnych gminy	
Niewystarczająca pomoc socjalna dla najuboższych	
Brak miejsc w przedszkolach	
Zanieczyszczone środowisko	
Zły stan dróg	
Słaby dostęp do opieki społecznej	
Słaby dostęp do opieki zdrowotnej	
Niski poziom oferty edukacyjnej szkół	
Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno - wypoczynkowa	
Niewystarczająca ilość mieszkań	
Dostęp do internetu	
Brak placówki wsparcia dziennego dla seniorów (np. klubu seniora, świetlicy dla seniorów)	
Infrastruktura przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie)	
Inny (proszę podać jaki?)	

6. Jaka według Pani/Pana jest skuteczność działań instytucji powołanych do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności? (proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź przy każdym problemie).

Problem	Bardzo słabo	Słabo	Dostatecznie	Dobrze	Bardzo dobrze	Nie mam zdania
Ubóstwo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alkoholizm	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Narkomania	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Bezrobocie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Niepełnosprawność	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Długotrwałe choroby	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zaniedbanie rozwoju dzieci i młodzieży	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Problemy opiekuńczo - wychowawcze	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa dom.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brak poczucia bezpieczeństwa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brak różnorodnych form spędzania czasu wolnego	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Przemoc w rodzinie	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Niedostateczne zasoby mieszkaniowe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inne – wskaż jakie	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Proszę podać podstawowe dane o sobie:

1. Płeć:

a) kobieta ☐

b) mężczyzna ☐

2. Wiek:

Do 20 lat ☐

Od 21 do 30 lat ☐

Od 31 do 40 lat ☐

Od 41 do 50 lat ☐

Od 51 do 60 lat ☐

Powyżej 60 lat ☐

3. Wykształcenie:

niepełne podstawowe ☐

podstawowe ☐

zasadnicze zawodowe ☐

średnie ☐

wyższe ☐

4. Stan cywilny

panna/kawaler ☐

zamężna/zonaty ☐

rozwidziona/rozwidziony ☐

wdowa/wdowiec ☐

5. Miejsce zamieszkania

miasto ☐
wieś ☐

6. Źródłem utrzymania Pana/Pani jest:

a) własna działalność gospodarcza ☐
b) praca zarobkowa ☐
d) praca we własnym gospodarstwie rolnym ☐
e) emerytura ☐
f) renta ☐
g) zasiłek dla bezrobotnych ☐
h) świadczenia z Ośrodka Pomocy Społecznej ☐
i) praca dorywcza ☐
j) pozostają na utrzymaniu członka rodziny ☐
k) inne (jakie).....

7. Jeśli jest Pan/Pani osobą bezrobotną, proszę zaznaczyć powody tego stanu. W przeciwnym przypadku proszę pominąć ten punkt. (proszę zaznaczyć „x” maksymalnie 3 odpowiedzi),

nie wiem, jak zdobyć pracę ☐
nie mam jak do niej dojechać ☐
za mało/ brak miejsc pracy ☐
praca legalna nie jest opłacalna ☐
potrafię poradzić sobie bez pracy ☐
nie posiadam odpowiednich kwalifikacji ☐
jestem na rencie/emeryturze ☐
posiadam orzeczenie o niezdolności do pracy ☐
mam inne źródło dochodu ☐
inne powody jakie ?.....

8. Czy Pan/Pani może w trudnych sytuacjach życiowych liczyć na pomoc innych? (proszę zaznaczyć „x” właściwą odpowiedź),

a) zdecydowanie tak ☐
b) raczej tak ☐
c) trudno powiedzieć ☐
d) raczej nie ☐
e) zdecydowanie nie ☐

9. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pan/ Pani w wydarzeniach kulturalno – integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, festyny, uroczystości rocznicowe)? (w przypadku odpowiedzi twierdzącej proszę przejść do pytania nr. 11).

a) tak ☐
b) nie ☐

10. Jeśli „nie” to jaka była tego przyczyna ?

(można zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi.)

a) brak takiej oferty ☐
b) brak informacji o takiej ofercie ☐
c) brak zainteresowania z mojej strony ☐
d) brak wolnego czasu ☐
e) brak środków finansowych ☐
f) brak możliwości dojazdu ☐
g) inne powody, jakie? ☐
.....

11. Jak Pan/Pani ocenia swoją sytuację: (proszę zaznaczyć „x” właściwą odpowiedź),

L.p.	Sytuacja	Bardzo słabo	Słabo	Dostatecznie	Dobrze	Bardzo dobrze	Nie mam zdania
a)	Mieszkaniowa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b)	Materialna	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Czy czuje się Pan/ Pani bezpieczna na terenie gminy?

(proszę zaznaczyć „x” właściwą odpowiedź),

- a) zdecydowanie tak ☐
b) raczej tak ☐
c) trudno powiedzieć ☐
d) raczej nie ☐
e) zdecydowanie nie ☐

13. Liczba osób składających się na Pana/Pani gospodarstwo domowe?

- a) jedna ☐
b) dwie ☐
c) trzy ☐
d) cztery ☐
e) pięć ☐
f) sześć i więcej ☐

14. Jakie są Pana/Pani zarobki netto (na rękę) w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie?

- a) 0 - 456 zł ☐
b) 457 – 1000 zł ☐
c) 1001 – 1500 zł ☐
d) 1500 – 2000 zł ☐
e) powyżej 2000 zł ☐

15. Czy działa Pan/ Pani w: (proszę zaznaczyć „x” wszystkie stosowne odpowiedzi),

Nazwa	TAK	NIE
Stowarzyszeniu	☐	☐
Fundacji	☐	☐
Partii politycznej	☐	☐
Kole (np. KGW, Łowieckie)	☐	☐
Związku zawodowym	☐	☐
Organizacji kościelnej	☐	☐
Innej jakiej.....		

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

UG – Urząd Gminy

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Udział respondentów ankiety w podziale na *pleć*. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 11

Wykres 2. Udział respondentów wg wieku. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 12

Wykres 3. Udział respondentów wg stanu cywilnego. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 12

Wykres 4. Podział respondentów wg poziomu wykształcenia. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 13

Wykres 5. Podział respondentów wg źródła utrzymania. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 13

Wykres 6. Podział respondentów wg liczby osób składających się na gospodarstwo domowe. Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ankiet. 14

Wykres 7. Liczba mieszkańców Gminy Zabrodzie w latach 2012-2014 w podziale na *pleć* oraz ogółem. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS. 19

Wykres 8. Ruch naturalny ludności (urodzenia i zgony) w Gminie Zabrodzie w latach 2012-2014. Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrodziu.	19
Wykres 9. Migracje na terenie Gminy Zabrodzie w latach 2012-2014. Źródło: Dział Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Zabrodziu.....	20
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie	49
<i>Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	<i>50</i>
Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.	51
<i>Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	<i>52</i>
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.	53
<i>Wykres 15. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	<i>53</i>
Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.	55
Wykres 17. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.....	56
<i>Tabela 1. Podmioty prowadzące działalność gospodarczą w Gminie Zabrodzie wpisane do rejestru REGON (stan na dzień 31.12.2015r).....</i>	<i>17</i>
<i>Tabela 2. Demografia Gminy Zabrodzie. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Zabrodzie. Źródło: dane GUS Bank Danych Lokalnych.</i>	<i>21</i>

<i>Tabela 4. Placówki oświatowe na terenie Gminy Zabrodzie. Źródło: Informacja o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Zabrodzie w roku szkolnym 2014/2015.</i>	22
<i>Tabela 5. Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i o potrzebie indywidualnego nauczania wydanych przez Poradnię P-P w Wyszkanie. Dane instytucji.</i>	24
<i>Tabela 6. Rodzaje świadczeń i liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013-2015. Źródło: Dane GOPS Zabrodzie.</i>	29
<i>Tabela 7. Liczba udzielonych świadczeń w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	30
<i>Tabela 8. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dane GOPS Zabrodzie.</i>	31
<i>Tabela 9. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie w Zabrodziu.</i>	48
<i>Tabela 10. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Zabrodzie w latach 2012-2014. Źródło: PUP w Wyszkanie.</i>	51
<i>Tabela 11. Stopa bezrobocia w Powiecie Wyszakowskim, Województwie Mazowieckim oraz Kraju w latach 2012-2014. Źródło: dane GUS.</i>	51
<i>Tabela 12. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	54
<i>Tabela 13. Dane dotyczące liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Źródło: dane PCPR w Wyszkanie.</i>	54
<i>Tabela 14. Liczba założonych formularzy „Niebieska Karta” w Gminie Zabrodzie w latach 2013-2015. Źródło: dane GOPS Zabrodzie.</i>	56
<i>Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Zabrodzie w Powiecie Wyszakowskim i Województwie Mazowieckim Źródło: www.osp.org.pl.</i>	14